

Päälystö- lehti

3/2020 KESÄKUU

90 1930
2020
VUOTTA
EDUNVALVONNAN ETURINTAMASSA

Sopimus
solmittu

18 >

Paluu
sisärajalalle

20 >

Etätyö osoitti
toimivuutensa

26 >

SUOMEN ALIUPSEERI 1930-44,
ASEMIES 1945,
SAULI 1946-53,
ALIUPSEERI 1954-74,
TOIMIUPSEERI 1974-89.

PÄÄLLYSTÖLIITON ÄÄNENKANNATAJA

90. vuosikerta
ilmestyy 6 kertaa vuodessa.
ISBN 0788-8554

PÄÄLLYSTÖLEHTI 2020

aineisto-	aineisto	ilmestyy
4	19.8.	10.9.
5	7.10.	29.10.
6	18.11.	10.12.

Aineiston voi toimittaa päätoimit-
tajalle tai toimitussihteerille alla
oleviin sähköpostiosoitteisiin. Toi-
mitus päättää julkaisukynnyksestä.
Kirjoittajat vastaavat omista kirjoj-
tuksistaan.

TOIMITUS:

Laivastokatu 1 b
00160 HELSINKI

PÄÄTOIMITTAJA:

Juha Susi
juha.susi@paallystoliitto.fi

TOIMITUSSIHTEERI:

Matti Vihurila
Puh. 040 518 6672
matti.vihurila@hotmail.fi

VAKITUISET AVUSTAJAT:

Marko Jalkanen
Puh. 040 301 9295
marko.jalkanen@paallystoliitto.fi

Antti Kymäläinen
Puh. 040 828 2758
antti.kymalainen@kolumbus.fi

Jukka Mäkinen
Puh. 050 594 4613
jukka.makinen@paallystoliitto.fi

Jaakko Levä
Puh. 040 301 9294
jaakko.leva@paallystoliitto.fi

Arto Penttinen
Puh. 050 443 1409
arto.penttinen@paallystoliitto.fi

Mika Räisänen
mika.raisanen@paallystoliitto.fi

OSOITTEENMUUTOKSET:

Puh. 040 301 9290
toimisto@paallystoliitto.fi

Osoitelähde: Päällystöliiton
jäsenrekisteri

SISÄLTÖ

VAKIOPALSTAT

- 9 SANAN SÄILÄ
- 10 PÄÄLUOTTAMUSMIEHET
- 12 RAJA
- 17 JÄRJESTÖPÄÄLLIKKÖ
- 33 LIIKUNTA
- 34 EVP

Kuva: Olli Ahola

Yliluutnantti
Olli Ahola
kenttäjohtajana
"Operaatio
Puomissa" s. 21

- 6 Lessons learned
- 16 Luottamusmiesryhmä
- 23 Työtuomioistuim
- 28 Korona-ajan muonitusta väistötiloissa
- 32 Akavan puheenjohtajavaalit siirtyivät
- 35 Turvallisuuskomitea esittelyssä.

Kansi: Öljyntorjunta-alus Halli tositoimissa.
Kuva: Timo Hillo

Paluuta entiseen työelämään ei enää ole

Takana on haastava neuvotteluukavat poikkeuksellisten olosuhteiden vallitessa. Valtiolle saatiin neuvottelutulos uudesta virka- ja työehtosopimuksesta aivan kalkkiviivoilla, juuri ennen sopimuksettomiaan tilaan siirtymistä. Se noudattelee palkankorotuksien osalta yleistä tasoa. Tilanne ei kuitenkaan ole ohi, sillä neuvottelut jatkuvat osaltamme nyt virastotasolla. Saimme mahdollisuuden operoida keskustason sopimuksesta poiketen virastoissamme niin työajan pidennyksen poistumisen kompensaatios- ta kuin yleiskorostuksien mahdollisesta poikkeavasta kohdentamisesta palkanliisiin ja palkkioihin. Puolustushallinnon ja Rajavartiolaitoksen neuvotteluja käydään jo kesällä. Syksyllä alkavien virastoeräneuvottelujen takalaita on asetettu ensi maaliskuun puoliväliin. Vallitsevien tulosten valossa haluan koko Päälystöliiton puolesta osoittaa lämpimät kiitokset neuvottelijoillemme valtion neuvottelukunnan puheenjohtaja **Jonne Rinteelle** ja neuvottelupäällikkö **Markku Niemiselle** vastuullisesta toiminnastaan. Kiitokset ansaitsevat myös muiden pääsopijajärjestöjen ja työnantajapuolen neuvottelijat.

Samanaista vastuullisuutta odottaisin työnantajapuolelta myös työaikalakimme päivityksen suhteen. Työryhmän raportti lienee hukunut johonkin valtiosuhteiden painokoneiden rattaisiin virkaehtosopimusneuvottelujen ja korona-kiireiden vyöryessä sen ohitse, sillä raporttia ei ole vielä julkaisu. Tehtyä työtä ja sen tuloksia ei kuitenkaan voi haudata. Se tosiasia, että puolustusvoimien työaikalaki on vanhentunut ja työaikasuojelemme olisi paljon nykyaikaistettavaa, ei ole poistunut mihinkään. Toivottavasti valtiotyönantajan suunnasta löytyy vastuunkantokykyä, esille tuomamme epäkohdat korjataan ja työaikasuojele myös puolustusvoimissa päivitetään vastaamaan nykypäivän työelämän haasteisiin kuten muualla yhteiskunnassamme.

Ei mitään niin paha, ettei jotain hyvääkin. Tämän koronapandemian aiheuttaman koettelemuksen jälkeen ei ole enää paluuta aiempaan, ”entiseen työelämään”. Työelämä ja työn tekemisen mallit tulee muotoilla noudattamaan uutta normaalia, oli kyseessä paikkariippumaton työ tai työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen. Yli kaksi kuukautta valtionhallinto Puolustusvoimat mukaan lukien on toiminut valtioneuvoston suosituksen mukaisesti ja työskennellyt etänä, mikäli työtehtävät ovat sen sallineet. Kokoukset ja neuvottelut ovat siirtyneet aiempaan laajemmin verkkoon, mikä on

Kuva: Ilona Lukkarinen

myös ajankäytöllisesti ja taloudellisesti tehokasta. Silti maailma ei ole pysähtynyt ja työt ovat tulleet tehdyiksi, monen osalta muualla kuin totutusti työpaikalla. Onko oikeasti enää väliä, missä työmies työnsä tekee, kunhan sen tekemiselle on edellytykset, sillä eikö lopulta tuloksen tulisi ratkaista? Jos virkamiehen työtehtävät ovat osin tai kokonaan olleet mahdollisia tehdä korona-aikana etätöinä, miksi linnoitautua ahtaisiin rajoituksiin tulevaisuudessakaan. Etä- ja paikkariippumattoman työskentely tulee nähdä aivan normaalina työnteon muotona liukumiseen päivineen kuten tavallinen virkapaikalla tehtävä työkkin. Jos se onnistuu nyt poikkeusoloissa, niin miksei niiden jälkeenkin.

Päälystöliittona olemme halunneet toimia vastuullisesti viranomaisten ohjeiden mukaisesti. Olemme sopeuttaneet toimintaamme edunvalvontatyöstä kuitenkin tinkimättä. Suositusten mukaisesti lomatoimintamme oli keskeytetty pari kuukautta, toimiston väki siirtyi etätöskentelyyn ja kokoukset muuttuivat verkkokokouksiksi. Tilaisuuksia peruttiin tai niiden ajankohtia siirrettiin, esimerkkinä vaikkapa Puheenjohtajapäivät. Toivottavasti jo syksyllä pystymme palaamaan normaaliolosuhteisiin. Seuraamme tilannetta ja tarvittaessa sopeutamme lisää, oli kyseessä sitten lomatoimintamme uudet rajoitukset tai kurssien ja vaikka Edustajakokouksenkin järjestäminen verkossa. Meille sotilaille siinä ei ole mitään uutta, olemme tottuneet toimimaan tilanteen mukaan - niin teemme nytkin.

Puolustusvoimain lippujuhlan päivä on perinteisesti ollut sotilaiden juhlaa paraateineen päivineen. Tänä vuonna juhlallisuuksiin, muiden tilaisuuksien tavoin, vaikuttaa kansalaisten suojaaminen koronavirukselta. Kaikkea sekään ei kuitenkaan muuta, ja siksi haluankin Päälystöliiton puolesta onnitella tuolloin ylennettäviä ja palkittavia jäseniämme.

Monella meistä lomasuunnitelmat ovat varmasti muuttuneet koronapandemian myötä. Tästäkin huolimatta haluan toivottaa kaikille jäsenillemme ja yhteistyökumppaneillemme perheineen terveyttä - olkoon lomanne rentouttava, kun sen aika koittaa.

Jyrki Lukkarinen
puheenjohtaja

PÄÄLYSTÖLIITTO RY.

Laivastokatu 1 b, 00160 HELSINKI • www.paallystoliitto.fi • toimisto@paallystoliitto.fi • 040 301 9290
• Toimisto avoinna arkin 9–15. • s-posti: etunimi.sukunimi@paallystoliitto.fi

Puheenjohtaja Jyrki Lukkarinen 040 301 9291. Järjestöpäällikkö Arto Penttinen 040 301 9292, 050 443 1409.
Jäsens sihteeri Anja Mustajoki 040 301 9290, Järjestösihteeri Sanna Karell 040 301 9297.
Pääluottamusmiehet Marko Jalkanen 040 301 9295, 0299 500 798, Jaakko Levä 040 301 9294, 0299 500 787,
Jukka Mäkinen 050 594 4613. HUOM! Tekstiviestit eivät toimi 040-alkuisissa numeroissa.
LAKIASIANNEUVONTA: Asianajotoimisto Lindell (02) 251 1004, e-mail: toimisto@asianajotoimistolindell.fi
(Ota yhteys liiton toimistoon ennen oikeusavun pyytämistä.)

Etätyön kokemukset analysoidaan

Teksti: Antti Kymäläinen

Kuva: Ruotuväki /Anttoni Kangastie

Nimen sanotaan olevan enne, ja tämän perusteella on syytä odottaa, että Puolustusvoimissa palvelussuhdeasiat ovat jatkossa entistä selkeempiä. Näin sen vuoksi, että Pääesikunnan palvelussuhdesektori on saanut uuden johtajan - helmikuun alussa tehtävässä aloitti oikeustieteen maisteri **Henrikki Selkee**.

Koronakiireiden keskellä Selkeellä oli vaikeuksia löytää aikaa Päälystöllehden tunnin pituiseen puhelinhaastatteluun. Viimein huhtikuun lopulla tilaisuus tarjoutui, tällöinkin vasta virka-ajan jälkeen. Tuoreen palvelussuhdepomon aika on ollut kortilla.

- Koronahulina on hallinnut tehtäväkenttääni maaliskuun alusta, summaa Selkee uuden pestinsä ensimmäisten kuukausien kulu. Palvelussuhdesektorin johtajalla on tärkeä rooli Puolustusvoimien virka- ja työehtosopimusten neuvotteluprosessissa ja niiden soveltamisessa. Ratkaisujen vaikutuspiirissä on koko Puolustusvoimien henkilöstö. Tehtävään kohdistuu odotuksia sekä työntantajavirkamiehiltä että henkilöstöjärjestöjen luottamusmiehiltä.

- Tehtävänäni on tarjota Puolustusvoimien työntajatoimintaan tukea, joka mahdollistaa henkilöstöressurssien tehokkaan käytön meitä sitovia sopimuksia kunnioittaen. Näin pystytään varmistamaan se, että henkilöstöllä on mahdollisuus keskittyä omiin tehtäviinsä, kiteyttää Selkee työnsä ytimen.

Yksin hänen ei kuitenkaan tarvitse kivi-rekeä vetää.

- Meillä on Puolustusvoimissa hyvin toimiva järjestelmä - hallintoyksiköissä ja puolustushaaroissa on osaava henkilöstö. Asiat ovat hyvällä mallilla ja rullaavat eteenpäin. Erikoistilanteisiin, kuten nyt tähän koronaan liittyen, tukipalvelua tietysti odotetaan, toteaa Selkee.

Hän kiittelee järjestöjen suomaan työrauhaa, joka on mahdollistanut työnantaja-toimintaan kohdistuviin odotuksiin keskittymisen ja vastaamisen. Koronaepidemiaan liittyvää Puolustusvoimien ohjeistusta on luonnollisesti käsitelty yhdessä järjestöjenkin kanssa.

Koronasta päästään toivottavasti aikanaan eroon. Mitä asioita sen jälkeen nostetaan pöydälle?

- Lähtökohtaisesti tarkastelen asioita organisaation kannalta. Työntajatoimintaan kohdistuu nykyaikana monenlaisia odotuksia eri tahoilta. Näiden osalta annettavaa ohjeistusta on pyrittävä kehittämään kokonaisuus huomioiden, Selkee sanoo.

Koronakriisistä päänvaivaa

Koronakriisi on nostanut esiin kysymyksiä, joita ei aikaisemmin virka- ja työehtosopimusten näkökulmasta ole jouduttu ratkomaan. Poikkeusoloista huolimatta normaalit sopimukset ovat voimassa.

- Vaikka toiminnan luonne sinällään ei ole muuttunut, on jouduttu miettimään tilanteen vaatimia tapoja järjestää työtä. Tältä osin on annettu ohjeistusta, miten työnjohdollista toimivaltaa tulisi käyttää ja miten virka- ja työehtomääräykset tähän soveltuvat, kuvailee Selkee kriisin aiheuttamien kysymysten ratkointia.

Puolustusministeriöllä on poikkeusoloissa mahdollisuus antaa työaikasopimuksesta poikkeavia määräyksiä. Selkeen mukaan tämän mahdollisuuden osalta tilannetta seurataan, mutta ainakaan haastatteluhetkellä hän ei tällaisiin poikkeusjärjestelyihin nähnyt tarvetta.

- Mutta jos työtaakka nousee joissakin paikoissa korkeaksi, asiaa pitää silloin pystyä

Koronakriisin vaatimat toimet ovat työllistäneet palvelussuhdesektorin johtajana aloittanutta Henrikki Selkeetä. Kriisin aikana on jouduttu ratkomaan uudenlaisia kysymyksiä.

tarkastelemaan. Toisaalta isona organisaationa Puolustusvoimat pystyy suunnittelemaan ja käyttämään resurssejaan esimerkiksi siten, että henkilöstöä siirretään tehtäviin, jossa painetta on, linjaa Selkee. Koronakriisin aikana etätyöstä on tullut uusi normaali. Tuleeko tästä pysyvämpi järjestely Puolustusvoimiin?

- Tästä varmasti käydään keskustelua ja kokemukset analysoidaan tarkkaan. Näiden pohjalta mietitään, mitä tehdään - nyt siihen ei voi vielä ottaa kantaa, pohtii Selkee. Selkee on hyvillään siitä, että Puolustusvoimat on ollut edelläkävijä etätyön järjestämisessä.

- Kun korona iski, meillä oli välineet ja toimintatavat valmiina. Ja nyt niitä on käyttänyt moni sellainenkin, joka ei aikaisemmin ole etätyössä ollut.

Virastotyöaikaa tekevät ovat voineet koronakriisin aikana käyttää työaikalukumia myös etätyössä. Millaisia kokemuksia tästä on saatu ja miten järjestely on toiminut?

- Tästä meillä ei ole vielä hirveästi dataa. Toivottavaa on, että jokainen kirjaa tunnit sen mukaan, miten työtä on tehty. Nythän monilla on ollut lapset kotona ja silloin ei ole aina voinut tehdä normipäivää vaan lyhempää, mikä ei tässä tilanteessa ole tietenkään mikään häpeä. Toisaalta liukuma on antanut mahdollisuuden tehdä myös pidempää päivää, kun tehtävät sitä vaativat, toteaa Selkee.

Hän muistuttaa, että monet nyt käytössä olevat työaikojen joustojärjestelyt ovat Valtion työmarkkinalaitoksen ohjaamia ja sen suositusten varassa. Järjestelyt ovat määräaikaisia ja johtopäätösten aika koittaa myöhemmin.

- Valtionhallinnon piirissä joustoista käydään varmasti keskustelua, ja sitä meidänkin on tarkalla korvalla kuunneltava ja oltava aktiivisia tässä keskustelussa.

Hyvä sopimusratkaisu

Selkee on tyytyväinen, että valtiolle saatiin maaliskuun lopussa virka- ja työehtosopimus ja tämän myötä työrauha vallitsevaan tilanteeseen.

- Sopimuksessa on monia hyviä elementtejä. Palkansaajien näkökulmasta korotuksia sisältävä sopimus on hyvä - etenkin, kun tiedetään, että koronakriisi aiheuttaa talouteen aikamoisen notkahduksen. Hyvä sopimuksessa on myös yleiskorotusten ja virastoerän jaksottaminen - se, ettei tässä tilanteessa tarvitse ryhtyä virastoerästä neuvottelemaan, kokee Selkee.

Uuden sopimuksen mukaisesti kilpailukyky sopimukseen sisällyneistä lisätunneista luovutaan. Jaksotyön osalta sopimus sisältää vaihtoehtoja sen suhteen, miten tuntien poistaminen toteutetaan. Näistä puolus-

tushallinnon sopijaosapuolet neuvottelevat erikseen.

Henkilöstöjärjestöille kiky-tuntien poistaminen oli tärkeä tavoite, valtiotyönantaja ei olisi niistä halunnut luopua. Selkeestä lopputulos oli odotettu.

- Kiky-tunnit korvattiin kautta linjan toisilla järjestelyillä ja osapuolten tavoitteet saatiin yhteen sovitettua. Minun mielestäni ratkaisu on hyvä kompromissi tältä osin.

Virastoerä palkkausjärjestelmän kehittämiseen

Sopimukseen sisältyy 1 %:n suuruinen virastokohtaisesti 1.5.2021 lukien toteutettava erä.

Selkeen mukaan edellisillä neuvottelukieroksilla on onnistuneesti kehitetty mm. muutto- ja siirtokustannusten korvauksia ja työaikasopimukseen sisältyviä sotaharjoituskorvauksia.

- Nyt olisi hyvä keskittyä palkkausjärjestelmään ja katsoa, miten järjestelmiä kehitetään siten, että se tukee tuloksellista toimintaa ja parantaa Puolustusvoimien kilpailukykyä osaavasta henkilöstöstä, linjaa Selkee työnantajan näkökulmaa tulevaan neuvottelurupeamaan.

Palkkausjärjestelmän henkilökohtaisen osuuden kehittäminen ei nyt ole ajankohtainen.

- Rakenteelliset uudistukset ovat pidemmän aikavälin kysymyksiä. Valtiovarainministeriössä valmistellaan palkkausjärjestelmän kokonaisuudistusta ja pitää odottaa, mitä tämä tuo tullessaan.

Kysymykseen siitä, pitäisikö palvelussuhteen ehdoista sopia keskitetysti vai enemmän virastotasolla, Selkeellä ei ole ideologista kantaa. Hän toteaa vain sen, että mitä enemmän sopimusvarallisuutta on käytettävissä, sitä enemmän sillä saadaan muutoksia aikaiseksi.

- Meillä on hyvät hallinnonalan sopimukset, joita olemme pystyneet neuvotteluteitse kehittämään, Puolustusvoimien toiminnan luonne ja resurssit huomioon ottaen. Tätä hyvää perustaa on syytä vaalia, näkee Selkee.

Työaikaääntely sopimus pohjalta

Selkee ei ole vakuuttunut Puolustusvoimien työaikalain uudistamisen tarpeellisuudesta.

- En usko, että lain kirjoittamisella muutetaisiin mitään sellaista, mikä ei olisi muutettavissa meidän yhteisillä sopimuksillamme. Hänen mukaansa nykyinen oma työaikalaki sekä siihen perustuva työaikasopimus tukee Puolustusvoimien toiminnan luonnetta ja tarjoaa henkilöstölle varsin hyvät korvaukset työstä johtuvista haitoista ja poikke-

vista olosuhteista.

- Näiden osalta tehtävät muutokset olisivat vaikeita varmaan myös henkilöstöjärjestöjen edustajille.

Selkee huomauttaa, ettei lainsäädännöllä puututa työn määrään. Resurssien riittävyys sekä henkilöstön käyttöä säätelevät sopimukset ja laeissa määritellyt työsuojelulliset periaatteet on joka tapauksessa otettava huomioon toimintaa suunniteltaessa.

Toimivaa yhteistyötä

Virkaehtosopimusten soveltamiskysymysten ratkomisen tukena Pääesikunnassa toimii Selkeen johtama soveltamistyöryhmä, jossa henkilöstöjärjestöt ovat edustettuina. Epävirallinen työryhmä on löytänyt paikkansa.

- Ryhmä on tärkeä työväline. Sopimuksia ei pystytä kirjoittamaan aukottomiksi, ja tällainen työryhmä on hyvä foorumi käsitellä soveltamiskysymyksiä yhdessä järjestöjen kanssa, kokee Selkee.

Yksittäisissä soveltamistilanteissa järjestöjen edustajat usein toivoisivat joustavaa tulkintaa. Tällaiset poikkeamiset olisivat kuitenkin henkilöstön yhdenvertaisen kohtelun kannalta kyseenalaisia, koska joustot eivät kohdistuisi kaikkiin Puolustusvoimien henkilöihin.

Selkee kertoo tulevansa hyvin toimeen eri järjestöjen luottamushenkilöiden kanssa. Yhteistyö sujuu niin Pääalystöliiton kuin muiden liittojen suuntaan.

- Olen ollut pitkään organisaation palveluksessa ja tunnen pääluottamusmiehet ja muut toimijat. Toimintatavoilla on myös pitkät perinteet. Meillä on toimivat keskusteluyhteydet siitäkin huolimatta, että saatamme olla joistain asioista eri mieltä. Yhteistyö perustuu molemminpuoliseen luottamukseen, kokee Selkee.

Henrikki Selkee

- Palvelussuhdesektorin johtaja PEHENKOS:ssa 1.2.2020 lukien
- 51-vuotias
- Oikeustieteen maisteri
- Työskennellyt aikaisemmin juristina ma- ja metsätalous-, valtiovarain- ja puolustusministeriössä sekä sotilaslakimiehenä Pääesikunnassa, kriha-tehtävässä Afganistanissa sotilaslakimiehenä 2012 -13
- Perheessä avopuoliso ja tytär
- Harrastaa liikuntaa, mm. mailapelejä sekä lukemista ja musiikkia

Kuva: Siiri Susi

Lessons learned

Kirjailija **Veikko Huovisen** *Havukka-ahon ajattelija*-sa **Konsta Pylkkänen** tiivistää viisauden neljään eri luokkaan. Kaukoviisaudessa asiat harkitaan etukäteen ja mietitään ennakkoon, miten ne tulevat menemään. Ominaista on, että asiat saattavat tapahtua suunnitellusti, mutta todennäköisesti ei. Tässä numerossa esitely Turvalisuuskomitea keskittyykin juuri tällaiseen ajattelutyöhön. Mitä voi tulla eteen? Mitä tehdään, jos niin ei tapahtunutkaan? Vaikeaa, mutta ehdottoman tärkeää yhteiskunnalle. Suomessa on kehitetty kokonaisturvallisuuden malli, josta muut voivat olla kateellisia. Kaukoviisautta parhaimmillaan. Teoreettista viisautta tarvittaisiin mietittäessä, kuinka etätöitä tehdään palattuamme normaaliin. Kerätäänkö tästä keväästä ja kesästä kokemuksia, joiden perustella tehdään muutoksia etätöihin?

Lehdessä haastatellut jäsenet tuovat selkeästi esille, mitä etuja etätöiden laajentamisesta olisi. Perhe-elämän yhteensovittaminen, tiettyyn projektiin keskittyminen ja tehdyn työn tuloksellisuus ovat avainasemassa. Vaativimmat opistoupeerien tehtävät ovat asiantuntijatehtäviä. Niille kuten muillekin yhteiskunnan asiantuntijatehtäville yhteistä on paikkariippumattomuus ja työntekemisen itsenäisyys. Näitä asioita löytyy myös perusyksikössä tai aluksella palvelevien tehtävistä.

Myös lähityön tarpeellisuus tunnustetaan. Kaikkein etätöitä ei ole eikä ole tarvekaan. Rajoitteita antavat tietoturvasuus, kaluston käsittely ja ihmisten kohtaaminen. Kyseessä ei olekaan toive ehdottomasta etätöistä, vaan esimiehen

kanssa yhdessä sovitusta ajasta sekä työtehtävästä ja sen tavoitteista. Jos esimies on nyt oikeutettu arvioimaan henkilön työsuoritusta ja samalla vaikuttamaan hänen palkkaansa, miksei samalla tuo sama esimies voisi määrittää ja sopia työntekemisen muotoja alaisensa kanssa?

Lähiesimiesten kouluttaminen etätöidenjohtamiseen tulisi-kin lisätä esimies- ja vuorovaikutuskurssien ohjelmaan etätöiden laajentamisen kanssa samassa yhteydessä. Astutaan sekä etätöiden että paikkariippumattoman työn teettämisessä eteenpäin. Askel – mars.

Käytännön viisautta osoitettiin JUKOn tekemässä ratkaisussa antaa sen sektorien solmia sopimukset omaan tahtiin. Kevään aikana olemme saaneet seurata, kuinka kuntasektorin neuvottelut takkuavat. Nyt neuvottelijamme pääsevät rauhasa keskittymään lähestyviin virastokohtaisiin neuvotteluihin.

Viimeinen viisauden laji taitaa olla se kaikkein yleisin, ainakin helpoin se on. Jälkiviisaus. Tätä on kaikkialla, varsinkin missä kansan syvät rivit pääsevät ääneen. Tosin vaivaa se myös ajoittain päättäjäkkin. Katse on vain menneessä suuntaamatta sitä lainkaan tulevaan. Pahimmillaan jälkiviisaus kääntyy ilkkurisuudeksi ja syytteleväisyydeksi.

Virheistä oppii, sanotaan. Parempi vaihtoehto olisi oppia toisen tekemistä virheistä välttämällä tekemästä niitä itse. Lessons learned.

Vieläkö muistat sen kesän?

Se ainakin on varmaa, että tulemme muistamaan tämän kesän pitkään. Vielä on avoinna, minkälaiseksi kesä muodostuu ja mitä saamme tehdä. Eräässä kyselyssä tiedusteltiin, miten aiot tehdä korona-ajan jälkeen. Valtaosa toi esille läheisten tapaamisen ja yhdessäolon. Sitä me varmasti kaikki kaipaamme.

Kotimaan matkailun ennustetaan olevan huipussaan tänä vuonna. Mikäli omaa mökkiä ei ole, kannattaa muistaa myös liiton lomakohteet. Tilannetta vapaiden vuorojen osalta kannattaa seurata kotisivuilta.

Kevään aikana ihmisillä on tuntunut olevaan enemmän aikaa. Tämä näkyi myös lehden saamisissa palautteissa. Saimme monikertaisen palautemäärän talveen verrattuna. Sisällöstä on pidetty, joten tästä on helppo jatkaa.

Arvoimme seuraaville palautteen antajille tavarapalkintoja: **Eino Närhi, Petri Juvonen, Aimo Laaksonen ja Juha Kärnä**. Palkinnot on lähetetty voittajille.

Päällystölehti onnittelee lippujuhlan päivänä palkittuja ja ylenettyjä. Toivotamme myös kaikille lukijoille hyvää kesää, kaikesta huolimatta.

Mikä on Suomen kannalta parasta? Meillä on hankittuna Rajavartiolaitokselle todella monikäyttöisiä helikoptereita, mutta olisiko niiden käytävyyttä mietittäessä katsottava Rajavartiolaitoksen päätehtävien näkökulmaa laajemmalla perspektiivillä?

Pääosan vuodesta Vartiolentolaivueessa pidetään meripelastusvalmiutta yllä työvuorojen ulkopuolella vapaamuotoisena varallaolona, ja painopisteaikoina ollaan sidotussa varallaolossa. Lisäksi meripelastuksen johtokeskuksesta voidaan rajahkot määrätä tarvittaessa parempaan valmiuteen esimerkiksi myrskyjen aikaan. Työvuorojen pituudet vaihtelevat 8 - 16 tuntiin.

Mielestäni olisi kokonaisuuden kannalta järkevää pyrkiä saamaan kalliiden meripelastushelikoptereiden valmius kehitettyä mahdollisimman hyväksi. Mitä paremmissa valmiudessa helikopterit ovat, sitä laajemmin yhteiskunta hyötyy niiden olemassaolosta. Helikoptereiden hyödyt ovat kuitenkin niiden nopeassa käytettävyydessä jokaisella osa-alueella, riippumatta siitä, onko kyse sitten vakavasta rajatilanteen kehittymisestä, meripelastuksen toteuttamisesta tai virka-avun antamisesta muille viranomaisille.

Lääkärihelikopteritoiminnasta vastaava FinnHems on ympäri vuorokauden jatkuvassa valmiudessa vuoden jokaisena päivänä. FinnHems on siirtynyt kokonaan valtion omistukseen, ja selvitystoissa on suositeltu yhteistyön syventämistä Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien kanssa. Myös sen kannalta, että Rajavartiolaitos voi tukea toista valtion yhtiötä ja sitä kautta myös yhteiskuntaa mahdollisimman hyvin, olisi tärkeää parantaa Rajavartiolaitoksen meripelastushelikoptereiden valmiutta. Niiden toimintakyky on kelistä riippumatta parempi kuin FinnHemsiillä. Talviaikaan on monesti kelirajoituksia FinnHemsin toiminnalle, kun taas samaan aikaan rajan helikopterit ovat huonoimmassa valmiudessa. Nykyisillä miehistömäärillä ja määräyksillä valmiuden kehittäminen on haastavaa. Nyt kun koronapandemian takia kaikki koulutukset, virkamatkat ja kurssit on vähennetty minimiin, on kyetty tekemään jopa 16 tunnin valmiutta. Kun normaalitoimintaan aikanaan palataan, näyttää siltä, että samalla palataan myös yhteiskunnan kannalta huonompaan valmiuteen.

Ensimmäinen askel valmiuden parantamisessa voisi olla esimerkiksi varallaolon muuttaminen jatkuvaksi sidotuksi varallaoloksi. Tämän lisäksi jatkuvat rekrytoinnit mahdollistaisivat myös valmiuden kehittämisen entisestään. Tämän lisäksi Vartiolentolaivueessa on lähdetty miettimään mah-

Valmiuden kehittäminen Vartiolentolaivueessa

dollisuutta kehittää omaa työaikamallia, jolla voitaisiin parantaa myös valmiutta. Tähän on esitetty monia eri mahdollisuuksia, mutta ilman kustannusten nousua on nykyisillään vaikea kehittää toimintaa. Olisiko kuitenkin Suomen kannalta parasta yrittää saada rahoitus valmiuden nostamiselle?

Operatiivinen tarve ja työvuorojen suunnittelu

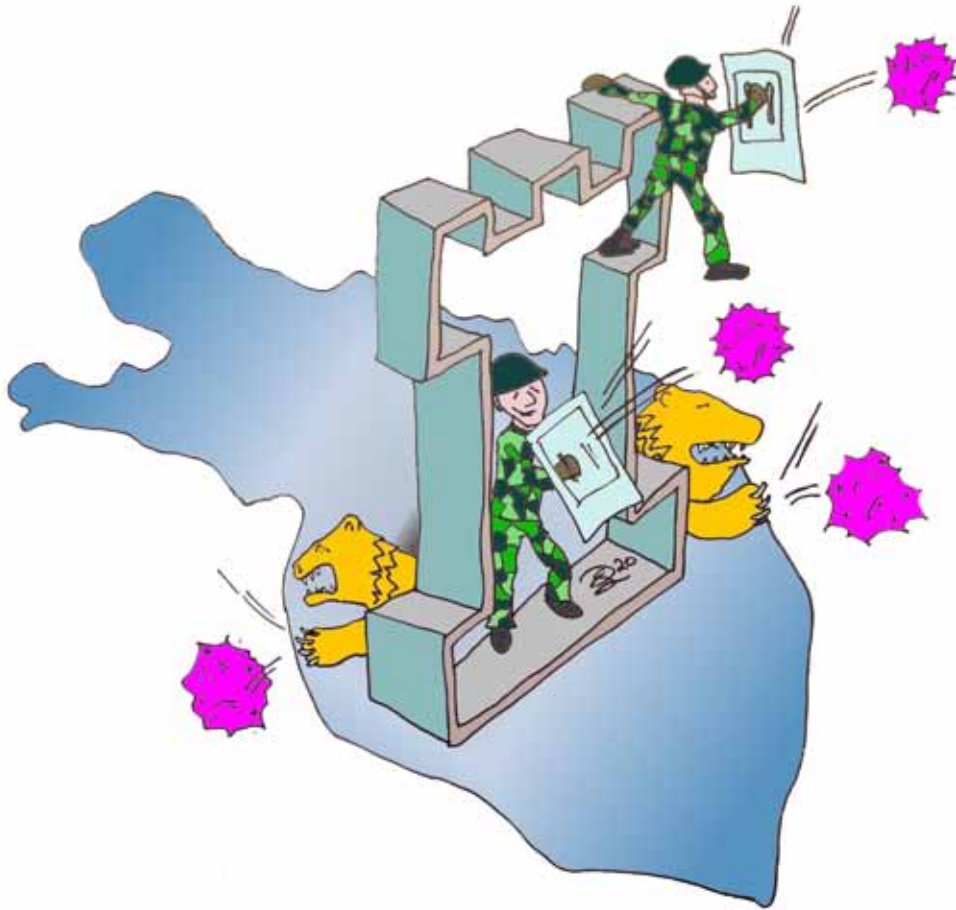
Rajavartiolaitoksen päällystöllä toimiva pääluottamusmies **Jukka Mäkinen** kirjoitti lehdessä 2/2020 työvuorojen muutosta perustellusta syystä ja siitä, miten kehittämissuunnitelmassa oli asiaa käsitelty. Vartiolentolaivueessa oli kuitenkin vielä tämän jälkeen epäselvyyttä, millä perusteella voi työvuoroja muuttaa. Keskustelu lähti siitä, kun vahvistettua työvuorolistaa muutettiin selkeästi operatiivisen tarpeettomuuden takia. Lentokone miehistöjen työvuoroja peruutettiin viikonlopuilta ilman, että oli osoitettava operatiivista tarvetta, mihin työvuoro siirrettäisiin. Lisäksi työntekijät ovat suunnitelleet siviililämän sen pohjalta, että kyseinen viikonloppu olisi töitä, ja työvuoron siirtäminen saattaa aiheuttaa ongelmia siviililämän asioiden kanssa. Ja mikäli työntekijä ei koe muutosta tarpeelliseksi, aiheuttaa se varmasti työtyytyväisyyden vähenemistä.

Operatiivista tarvetta ei haluta määrittellä, mutta sen perusteella kuitenkin muutetaan

ja perutaan työvuoroja. Lähtökohdaksi tulisi olla, että työvuoroja ei peruta operatiivisen tarpeen perusteella, jotta saadaan kustannussäästöjä, vaan sen pitää perustua aina todelliseen operatiiviseen tarpeeseen. Samaan aikaan kun henkilöstöstä halutaan saada enemmän irti, on myös kuunneltava heidän tarpeitaan, ja yksi niistä on siviililämän ja työn yhteensovittaminen. Työvuorosuunnitelmien paikkansapitävyys edesauttaa tässä asiassa. Jos ja kun ajoittain on tarvetta tehdä poikkeuksia työvuorosuunnitelmaan, on työntekijöiden kannalta tärkeää, että he myös kokevat muutokset tarpeelliseksi eikä niistä aiheudu taloudellista menetystä (mieluummin siitä voisi saada ylimääräisen korvauksen) ja heidän mahdollisuuttaan tehdä vahvistettuun työvuorosuunnitelmaan muutoksia tulee kysyä. Viimeisin kylläkin toteutuu tällä hetkellä hyvin. Pyritään hyvällä yhteistoiminnalla myös tulevaisuudessa viemään eteenpäin niin työhyvinvointia kuin valmiutta ilman, että tarvitsee kummastakaan joustaa. Se onnistuu, kunhan hyvä keskusteluyhteys säilyy ja kaikki tekevät työtä yhteisten tavoitteiden eteen.

Yli luutnantti Juho Tähtinen, 32 v

- Kotipaikka Turku
- Ilma-aluksen perämies (H215) ja ACO-koordinaattori
- Vartiolentolaivue, Turun helikopteriryhmä

Päällystö- lehti

1930 2020

EDUNVALVONNAN ETURINTAMASSA

vastakaikua, otettiin käyttöön lomautukset. Kesäkuun *Päällystölehti* vuodelta 1993 tiivistää hyvin, mistä tässä oli kyse.

Lomautukset suunnattiin niihin henkilöihin, jotka eivät olleet vapaaehtoisesti suostuneet lomarahojen leikkauksiin. Niiden kesto määriteltiin 12 päivää. Ne toteutettiin päätöksellä lomautusjakso kahdeksan päivän osuuteen ja loppujen pitämistä päivittäisinä tunnin lomautuksina. Ansiosidonnainen työttömyyskorvaus maksettaisiin karenssien jälkeen siis vain yhdeltä päivältä.

Henkilöstön vastaveto tähän oli kunkin lomautetun laatima henkilökohtainen oikaisuvaatimus, joihin työnantaja antoi vastineet. Nämä käsiteltäisiin virkamieslautakunnissa.

Opistoupseerien oikaisuvaatimukset käsiteltiin puolustusministeriön virastokohtaisessa virkamieslautakunnassa, kun vastaavasti upseerien vaatimukset yleisessä virkamieslautakunnassa. Eri lautakunnat antoivat tietysti erilaiset päätökset: opistoupseerien osalta päätökset olivat lainmukaisia ja upseerien osalta lainvastaisia.

Tapausta käsiteltiin vuosien ajan aina korkeimmassa hallinto-oikeudessa tuloksetta.

Arkistojen aarteita

Teksti: Juha Susi

Kuluvan kuun ensimmäisenä päivänä *Päällystölehti* täytti 90 vuotta. Lehden edeltäjän *Suomen Aliupseerin* ensimmäinen varsinainen numero ilmestyi 1.6.1930. Juhlanumero on kaivettu esille syntymäpäivänsä kunniaksi.

Lehden alkutaipaleella ammattiyhdistysasiat ja aliupseerien palvelusuhteet eivät juurikaan saaneet palstatilaa. Artikkeleissa kerrotaankin tällä kertaa niin kaukasialaisista heimoista kuin Neuvosto-Venäjän armeijasta.

Kassat etujen turvaajina puhuttivat myös

tuolloin. Lukijakirjeessä pohditaan aliupseerien sairaus- ja hautausapukassan perustamista.

Toisena esiteltävänä numerona on *Asemies* 9/45. Lehteä selatessa huomio kiinnittyy sen viitteelliseen sisältöön. Veijaritarinointa, naisten kampaussalleja, reseptejä, ristiköitä ja shakkipalstaa.

Vanhimmat vielä palveluksessa olevat muistavat, kuinka Puolustusvoimat lomautti henkilöstönsä 90-luvun alkupuolella. Työnantaja tarjosi lomarahojen leikkausta, ja kun tämä ei saanut työntekijäpuolella

Vastuunottoa vaikeassa tilanteessa

Teksti: Antti Kymäläinen

Olemme eläneet koronaepidemian kourissa poikkeuksellista poikkeusolojen aikaa. Tällaiset ajat mielletään yleensä sotilaalliseen kriisiin tai sen uhkaan kuuluvaksi, mutta nyt kysymyksessä on kansalaisten terveyttä ja henkeä muutoin vaarantavasta tilanteesta. Etulinjassa ovat tällä kertaa sotilaiden sijasta terveydenhoidon ammattilaiset, lääkärit ja sairaanhoitajat. Paljon puhutuista puutteistaan huolimatta terveydenhoitojärjestelmämme on säilyttänyt toimintakykynsä kuormittavassa tilanteessa.

Vaikka taistelut käydään toisaalla, eivät sotilaatkaan ole laakereilla levänneet. Puolustusvoimat on hoitanut päätehtäviään - alueellisen koskemattomuuden valvontaa ja turvaamista sekä sotilaallisen maanpuolustuksen valmiuden ylläpitoa. Näiden tarvetta koronakriisi ei ole kumonnut.

Tämän toiminnan ohella Puolustusvoimat on antanut poikkeustilanteen vaatimaa virka-apua muille viranomaisille. Apua on annettu mm. poliisille Uudenmaan eristämisen yhteydessä, ja Sotilaslääketieteen keskus on tukenut Terveyden ja hyvinvoinnin laitosta henkilöstö- ja laiteresurssein.

Osa sotilaista on sananmukaisesti linnoitautunut kotirintamalle isänmaan puolustustyöhön. Henkilöstöä on siirretty etätöihin omiin koteihinsa tehtävien sen suinkin sallissa ja virkamatkustamista on rajoitettu.

Puolustusvoimien operatiivisen toiminnan ja varusmieskoulutuksen turvaamiseksi on tehty koronaviruksen leviämistä ehkäiseviä järjestelyjä. Harjoituksia on supistettu ja kaikki kertausharjoitukset on peruttu ainakin heinäkuun loppuun saakka.

Toiminnan turvaamista tukevia järjestelyjä on tehty Rajavartiolaitoksessakin. Kriisi on muuttanut laitoksen normaaliolojen ruutiineja. Hallituksen päätösten mukaisesti henkilöliikennettä on rajoitettu sekä itärajalla että Schengen-alueen sisärajoilla. Rajatarkastusten palauttaminen Lapin länsi- ja pohjoisrajoille on laitoksen kannalta huomattava toiminnallinen muutos.

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen toiminnan jatkuvuuden turvaaminen ja henkilöstön mahdollisimman tehokas suojaaminen tartunnoilta kulkevat käsi kädessä.

Ilman työkykyistä henkilöstöä ei ole toimintaakaan. Koronan kurimuksessa juhlapuheiden vakiofraasi "Henkilöstö on tärkein voimavaramme" saa sanahelinän sijasta konkreettisen merkityksen.

Vastuullisuutta vaikeassa tilanteessa ovat

osoittaneet myös valtion henkilöstöä edustavat järjestöt. Kriisin keskellä ne sopivat valtiotyönantajan kanssa uudesta tolkullisesta virka- ja työehtosopimuksesta ilman suurempaa vääntöä. Tilannetajua löytyi molemmilta puolilta.

Työaikasopimuksissa poikkeusoloihin on varauduttu kriisipykälän. Työnantajilla - sekä Puolustusvoimilla että Rajavartiolaitoksella - on tällaisissa tilanteissa mahdollisuus poiketa sopimusmääräyksistä. Rajavartiolaitoksessa poikkeavien määräysten käyttöönottoon varauduttiin jo maaliskuussa. Puolustusvoimat ei ole vastaaviin toimiin vielä ryhtynyt. Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen työaikasopimukset ovat jo lähtökohdiltaan yleistä työaikalakia ja -sopimuksia joustavampia. Ilman poikkeussäännöksiäkin työaikoja on monin tavoin mahdollisuus järjestellä.

Puolustusvoimissa on varauduttu hoitamaan kriittisiä tehtäviä myös määräaikaisiin tehtäväjärjestelyin, yksittäisen virkamiehen työtehtäviä lyhytaikaisesti muuttaen.

Poikkeamiset sopimuksista ymmärretään, kun niihin on pakottava tarve. Sotilaat ovat lähtökohtaisesti tehtäviensä luonteen vuoksi poikkeusoloihin orientoituneita - jo senkin vuoksi, että toimintaa tällaisissa tilanteissa harjoitellaan jatkuvasti.

Koronaepidemian tukahduttaminen on koko kansan kamppailu. Suomalaiset ovat vastuullisesti osallistuneet koronaepidemian leviämisen estämiseen. Rajoitustoimiin - sekä lainsäädännöllisiin että suosituksiin - on suhtauduttu ymmärryksellä. Yhteisvastuuta on löytenyt, ja monenlaista vapaaehtoista kansalaistoimintaa on virinnyt ja naapureita on autettu. Olemme taas kerran näyttäneet, että kansakunnallamme on taitoa ja kykyä selvitä vaikeista ajoista.

Kuva: Juha Susi

Onko virkamiehelle esitetty vaatimus passin tai henkilökortin hankkimisesta perusteltua?

Teksti ja kuva: Marko Jalkanen

Jäsen kertoi saaneensa omasta hallintoyksiköstään käskyn hankkia omakustanteisesti vanhentuneen passinsa tilalle uuden, koska hänen työpaikkansa tietokoneelle kirjautumiseen vaadittava toimikortti oli vanhenemassa yksyllä. Hänelle tehtiin selväksi, että uutta valtiohallinnon toimikorttia ei voitaisi luovuttaa ilman voimassa olevaa passia tai henkilökorttia. Jäsen kertoi hämmentyneensä tästä vaatimuksesta, koska aikoi hankkia uuden passin vasta koronapandemian jälkeen, jolloin perheen lomamatkat olisivat yleensäkin mahdollisia ja passille olisi tosiasiallista käyttöä. Lisäksi hän kertoi, kuinka perheessä eletään nyt taloudellisesti hyvin haastavia aikoja puolison koronalomautuksen vuoksi, joten yhtään ylimääräistä kulueraa ei tarvittaisi.

Onko virkamiehellä velvollisuus hankkia ja kustantaa uusi passi tai henkilökortti yksinomaan sitä hetkeä varten, kun hänen toimikorttinsa uusiminen on ajankohtaista? Sekä Puolustusvoimat että Rajavartiolaitos lähtevät siitä tulkinnasta, että virkamiehellä tällainen velvoite on eikä mitään henkilötunnusteiden hankkimiskuluja työnantajan toimesta korvata. Perusteena on esitetty lakia vahvasta sähköisestä tunnistamisesta, ettei ajokortti enää kelpaa tunnistamiseen ja mm. että turvallisuusorganisaation palveluksessa olevan on lähtökohtaisesti pystyttävä todentamaan henkilöllisyytensä. Virkamies vastaa siten itse lainsäädännön edellyttämän, voimassa olevan, henkilöllisyyden todistavan asiakirjan hankinnasta ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Tulkinta on vähintäänkin ongelmallinen. Pääsääntönä on, että työnantaja vastaa työssä tarvittavien välineiden hankkimisesta. Mikäli virkatehtävät edellyttävät passin hankintaa esimerkiksi ulkomaan tehtävien vuoksi eikä virkamiehellä ole ollut sitä ennestään, virastotyöntäjä on kustantanut passin ja tämän on katsottu olevan veronalaista palkkaa

kuten verohallinto on asian linjannut. Virastotyöntäjä maksaa myös valtiohallinnon toimikortin, jonka voimassaoloaika on pääsääntöisesti kerrallaan viisi (5) vuotta, mutta ennen kortin luovutusta virkamiehen edellytetään esittävän voimassa olevan passin tai henkilökortin ja nämä on tarvittaessa uusittava omakustanteisesti. Valtion virankelpoisuusehdot eivät kuitenkaan tunne tämänkaltaisia yleisvaatimuksia, että jo ennestään virkaan nimitetyt tulisi tunnustuttaa itsensä poliisiviranomaiselle viiden vuoden välein tai että virkamiehellä tulisi juuri sillä hetkellä olla voimassa oleva passi tai henkilökortti, kun virkatehtävissä tarvittavien työvälineiden hankinta on ajankohtaista. Viraston rekrytoinnin ja uuden henkilön virkaan nimittämisen yhteydessä vaatimus vahvasta tunnistamisasiakirjasta on ymmärrettävä, mutta ei enää virkaan nimitettyjen virkamiesten osalta.

Ongelmalliseksi tulkinnan tekee myös se, kun Suomessa asuvalla EU-kansalaisella ei ole velvollisuutta pitää voimassa olevaa passia tai henkilökorttia mukanaan. Näitä asiakirjoja ei ole tarvinnut esittää myöskään matkustettaessa sisärajoittamaan

Schengen-alueeseen kuuluvasta EU-maasta toiseen. Ja vaikka ajokortti ei olekaan enää virallinen matkustusasiakirja, niin siläläkin pärjää tilanteessa, jossa suomalaiselta pyydetään todistamaan henkilöllisyys ja kansallisuus lentomatkustettaessa Pohjoismaiden sisällä. Silloin, kun kansalainen haluaa käyttää omien asioiden hoitoa varten sähköisiä kansalaispalveluita tai esimerkiksi verkkopankkia ja häneltä vaaditaan mobiilivarmenteiden käyttöönnotossa vahva tunnistusasiakirja, jokaisen henkilön kuuluu hankkia se itse ja hankinta on täysin henkilön omassa intressissään.

Ammattisotilas voikin olla tuntematon sotilas

Virastojen tulkinnoissa ei ole järjen hiventäkään. Hallintoyksikössä kaikkien tuntemalla virkamiehellä voi olla takanaan jo vuosikymmenien mittainen virkaura, voimassa oleva viraston myöntämä virkamerkki tai henkilötodistus, kulkuluvat suojatiloihin ja jopa oikeus ampuma-aseiden ja muiden voimankäyttövälineiden kantamiseen. Mikäli virkamiehellä ei kuitenkaan ole voimassa olevaa passia tai henkilökorttia, valtiohallin-

non toimikorttia ei voida hänelle luovuttaa. Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen ammattisotilas onkin yhtäkkiä tuntematon sotilas.

Poliisin tekemä vahva tunnistaminen on maksullinen palvelu tunnistusvälineen hakijalle. Päälystöliitto on lähtenyt yhdessä JUKOn kanssa selvittämään, ovatko nämä virastoista virkamiehille osoitetut hankinta- ja kustannusvaatimukset perusteltuja. Virastotasolla kyse ei ole isosta ongelmas- ta. Joidenkin arvioiden mukaan kolmella neljästä Suomen kansalaisesta on jo voimassa oleva passi tai henkilökortti. Voikin olettaa, että myös valtaosa virkamiehistä pitää hallussaan jo nyt voimassa olevan passin tai henkilökortin esimerkiksi oman vapaa-ajan matkailun tai pankissa tunnistautumisen vuoksi. Se tosiasia on kuitenkin syytä tunnistaa, että koronapandemia on vähentynyt Suomen kansalaisten tarvetta uusia juuri tähän tilanteeseen näitä tunnistusasiakirjoja. Ulkoministeriö on antanut koko maailman kattavan suosituksen välttää tarpeetonta matkustamista. Pankit ovat vedonneet asiakkaisiinsa, että pankki-asiat hoidettaisiin kotoa käsin ja jos kansalaisella on verkkopankkitunnukset käytössä, pankkiasioinnille harvemmin on edes tarvetta.

Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja Digi- ja viestintäviraston toimintamallit tuntevat muitakin poliisin esitunnistuskeinoja, kuten väestötietojärjestelmään perustuvan VTJ-kyselyn. Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos eivät kuitenkaan hyväksy eivätkä kustanna muita tunnistusmuotoja: vain virkamiehen itsensä kustantama passi tai henkilökortti kelpaavat. Sopii toivoa, että valtion virastoissa päästäisiin tunnistautumisessa entisajan käytännöistä tähän päivään. Mobiilivarmenne on tämän päivän vahvan tunnistamisen sähköinen henkilödistus, mutta sitä ei näissä tilanteissa voi hyödyntää. Joka tapauksessa viraston tarkoituksenmukaisin menettely niissä tilanteissa, kun virkamiehellä ei ole voimassa olevaa passia eikä henkilökorttia toimikortin vaihdon yhteydessä, olisi hankkia ja kustantaa virkamiehestä poliisiviranomaisen vahva tunnistamisasiakirja esimerkiksi VTJ-kyselyn avulla. Tällöin ei tarvitse pelätä sitä, että joku virkamies saattaisi saada jotain aiheutonta hyötyä, koska VTJ-tunnistuksesta virkamiehelle on hänen vapaa-aikanaan ihan yhtä paljon hyötyä kuin valtiohallinnon toimikortista: ei kerta kaikkiaan mitään.

Valtiolle uusi virkaehtosopimus kaudelle 2020 - 2022

Teksti: Marko Jalkanen

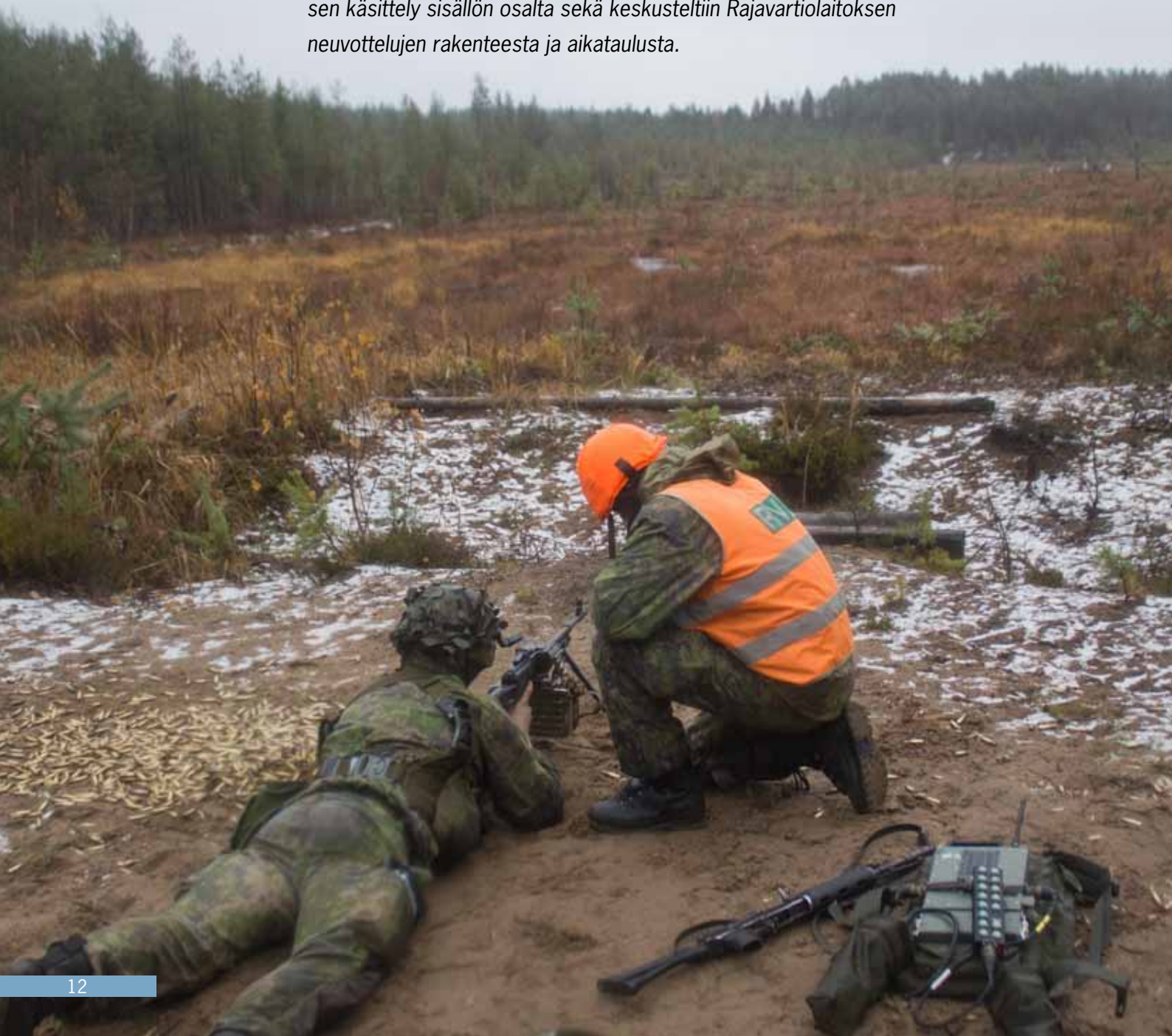
Valtion virkamiehille neuvoteltiin maaliskuun lopulla uusi virkaehtosopimus. Sopimus syntyi aivan kalkkiviivoilla, sillä edellisen virka- ja työehtosopimuksen sopimuskausi päättyi samana päivänä, kun neuvottelutulos uudesta sopimuksesta syntyi. Uuden sopimuskauden korotukset ovat yhteensä 3,07 % ja sopimuskausi on 23 kuukautta ollen voimassa vuoden 2022 helmikuun loppuun saakka. Sopimusratkaisu noudattaa kustannusvaikutuksiltaan yleistä linjaa. Palkkoja korotetaan 1.8. lukien 1,1 %:n suuruisella yleiskorotuksella ja 1.6.2021 lukien yleiskorotuksella, jonka suuruus on 0,97 % tai vähintään 20,37 euroa. Korotukset kohdistuvat tehtäväkohtaisiin palkkoihin, joiden taulukoita sekä henkilökohtaisia palkanosia, kokemusosia ja muita suhteessa taulukkopalkkaukseen määräytyviä palkanosia tarkistetaan yleiskorotusta vastavasti. Yleiskorotusten lisäksi virastoissa on neuvoteltavissa paikallinen virastoerä, joka on 1.5.2021 lukien 1 %. Mikäli järjestöjen ja työnantajan kanssa virastoerien kohdentamisesta ei neuvotteluissa päästä sopuun, jaetaan virastoerät prosentuaalisina yleiskorotuksina palkkatalukoihin. Kiky-sopimukseen sisältyneet palkattomat työajan pidennykset poistuvat 1.10. lukien. Jaksotyön säännöllinen työaika palautuu 114 tunniksi 45 minuutiksi ja virastotyöaika vastaavasti 108 tunniksi 45 minuutiksi kolmen viikon jaksossa. Muutettuja työaikoja sovelletaan ensimmäisen 1.10. jälkeen alkavan työjakson alusta lukien, eli Rajavartiolaitoksessa 5.10. lukien ja Puolustusvoimissa 12.10. lukien. Sotilaallista harjoitusta ja meripalvelua koskevien erityispalveluiden työaikamerkinnot alenevat kuudella minuutilla nykyisestä 1.10. lukien. Kikyn työajan pidennyksien poistoa kompensoidaan 1.1.2021 käyttöön tulevilla uusilla työaikajärjestelyillä, joista Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa neuvotellaan vielä erikseen. Virastoissa on mahdollisuus sopia keskustason kompensointi korvaavista järjestelyistä virastotason virkaehtosopimuksella. Mikäli tällaista sopimusta ei saavuteta 31.8. mennessä, noudatetaan kompensoinnissa sitä, mitä asiasta on keskustasolla sovittu valtion

muiden virkamiesten osalta. Tällöin jaksotyössä työajan pidennyksien poistossa työnantajalla olisi käytettävissään kompensointimalleina kalenterivuoteen sijoittuva 14 tunnin työaikapankkijärjestely, johon kertyneet tunnit annettaisiin vastaavana vapaana tai korvattaisiin rahana. Vaihtoehtojärjestelynä työnantajalla olisi oikeus teettää enintään kolmessa kolmiviikkoisjaksossa 120 tuntia ja 15 minuuttia yksinkertaisella tuntipalkalla työtä, mutta näitä pitkiä jaksoja ei saisi kuitenkaan sijoittaa arkipyhäviikoille. Virastotason työnantaja valitsee näistä jommankumman toimintaansa sopivan järjestelyn 31.10. mennessä kuultuaan asiasta virastotason sopijaosapuolina olevia henkilöstöjärjestöjä. Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle annettiin mahdollisuus neuvotella itse yleiskorotusten kohdentamisesta niihin euromääräisiin palkanlisiin ja lisäpalkkioihin, joita ennestään on voimassa olevien virkaehtosopimusten vakiintuneen käytännön perusteella korotettu yleiskorotuksin. Nyt vaihtoehtona olisi käyttää näiden yleiskorotusvarallisuutta joihinkin muihin sopimusmuutoksiin, mikäli neuvotteluosapuolten kesken näistä päästään sopimukseen. Puolustusvoimien neuvotteluosapuolet ovat jo päässeet konsensukseen siitä, että 1.8. yleiskorotus kohdennetaan näihin palkanlisiin entiseen malliin ja 1.6.2021 yleiskorotuskohdennuksesta neuvotellaan vielä erikseen. Rajavartiolaitoksessa neuvotellaan vielä molempien yleiskorotuserien kohdentamisesta. Esille nostettavaa sopimusratkaisusta on valtion työaikasopimukseen (TAS) tehdyt sopimustarkennukset matkustusajan luke- misesta työajaksi. Matkustusajaksi ei pääsääntöisesti ole työaika, mutta jos virkamies saa työmääräyksen tai esimieheltä luvan työskentelyyn, katsotaan myös matkan aikana tehty työ työajaksi. Työpaikan ja kodin väliset matka-ajat eivät kuitenkaan ole työajaksi luettavaa aikaa. Se, mikä vaikutus näillä sopimustarkennuksilla on hallinnonalaisiin työaikasopimuksiin puolustusvoimissa (PVTAS) ja rajavartiolaitoksessa (RVLTA), tarkentuu neuvotteluissa myöhemmin.

Vuoden 2020 virkaehtosopimusneuvottelut käynnistyvät Rajavartiolaikoksessa

Teksti: Jukka Mäkinen Kuva: Rajavartiolaitos

Valtiolle saavutettiin 31.3. neuvottelutulos valtion virka- ja työehtosopimukseksi sopimuskaudelle 2020 - 2022. Tähän asiaan liittyen huhtikuun kehittämisryhmän asialistalla oli kyseisen neuvottelutuloksen käsittely sisällön osalta sekä keskusteltiin Rajavartiolaikoksen neuvottelujen rakenteesta ja aikataulusta.

Sopimuskauden 2020 - 2022 neuvottelut on tarkoitus toteuttaa Rajavartiolaitoksessa kahdessa vaiheessa. Neuvottelujen vaiheisiin kuuluu tietyllä tavalla poikkeuksellisesti sekä ns. kuulemismenettelyjä että varsinaista sopimista sopijaosapuolien kesken. Ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan kuulemismenettely, jonka tarkoituksena on muuttaa Rajavartiolaitoksen työaikasopimuksen 2.4. kohtaa (Sotilaallinen harjoitus) suoraan keskustason sopimuksen nojalla 1.10. lukien. Eli käytännössä vuonna 2016 kilpailukyky sopimuksen heijastamisesta käytyjen neuvottelujen yhteydessä tullut kuuden minuutin lisäys sotaharjoituksen päivittäiseen työaikaan tulee palautumaan takaisin kahdeksaan tuntiin. Työnantaja tekee tämän muutoksen henkilöstöjärjestöjä kuultuaan 31.8. mennessä. Lisäksi vaiheeseen 1 liittyy vuoden 2016 kilpailukyky sopimuksessa sovitun työajan pidennyksen purkaminen 1.10. alkaen. Käytännössä tämä toteutetaan em. päivämäärän jälkeisen seuraavan 3-viikkoisjakson alusta lukien eli 5.10. (jakso 14/20). Työajan purkamista kompensoidaan vuoden 2021 alusta lukien (tosiasiallisesti 18.1. alkaen, jakso 2/21). Kompensaation ensimmäinen vaihtoehto perustuu jaksotyössä työaikapankin ja toinen pidennetyn työajan käyttöön. Virastotyössä vaihtoehtona on ainoastaan pidennetyn työajan teettäminen enintään kolmena viikkona kalenterivuodessa erillisellä korvauksella. Sopijaosapuolilla on kuitenkin mahdollisuus sopia tästä asiasta poikkeavalla tavalla 31.8. mennessä. Mikäli sopimukseen ei päästä, työnantaja valitsee jaksotyössä jommankumman toimintaan sopivan järjestelyn 31.10. mennessä virastotason sopijaosapuolina olevia henkilöstöjärjestöjä kuultuaan. Vaiheeseen 1 liittyy myös tulevilla virastoerillä (1.8. lukien 1,1 % ja 1.6.2021 lukien 0,97 %) korotettavien euromääräisten lisien ja lisäpalkkioiden mahdollinen kohdentaminen muualle. Eli käytännössä Rajavartiolaitoksessa ainoastaan lentolisät korotetaan normaalisti yleiskorotusta vastaavalla prosenttiosuudella. Nyt olisi mahdollisuus jättää sopimuskaudella tämä korotus tekemättä kokonaan tai osittain ja sopia muista sopimusmuutoksista,

ta, jotka olisivat kustannuksiltaan ja ajankohdiltaan toteutumattomia yleiskorotuksia vastaavat. Ensimmäisen vaiheen neuvottelut aloitetaan 11.6.

Toinen vaihe on selkein sopimista edellyttävä kokonaisuus eli 1.5.2021 lukien on käytettävissä virastoerä, jonka suuruus on 1 % Rajavartiolaitoksen palkkasummasta. Tämä erä on sovittava viimeistään 15.3.2021. Tämän erän osalta ei ole haettavissa jatkoaikaa, vaikka kaikki sopijaosapuolet olisivat yhtä mieltä sen tarpeellisuudesta. Tässä yhteydessä on mahdollisuus kehittää Rajavartiolaitoksen sopimuskenttää laajasti niin tekstikysymysten kuin kustannuksia aiheuttavien kokonaisuuksien osalta. Mikäli virastoerästä ei päästä sopimukseen, se toteutetaan perinteisenä prosentuaalisena yleiskorotuksena eli perälautaratkaisuna.

Lentolisäjärjestelmän soveltamiseen liittyvä erimielisyys työtuomioistuimeen

Kolmen Vartiolenolaiivueen virkamiehen ohjaajan lisäpalkkiota koskevan erimielisyyden käsittely menee työtuomioistuimen käsiteltäväksi. Kyseessä on tapaus, jossa virkamiehille on Päälystölaiton näkemyksen mukaan syntynyt oikeus 10,5 vuoden ohjaajan lisäpalkkion maksamiseen vielä 31.3.2019 voimassa olleen lentolisäjärjestelmän aikana. Tämä olisi pitänyt meidän näkemyksemme mukaan huomioida kyseisten virkamiesten palkanlisässä 1.4.2019 lukien. Tapauksen osalta työnantaja on toimittanut oman vastauksensa työtuomioistuimelle tammikuun lopussa, ja valmistava istunto on pidetty työtuomioistuimessa 6.4. Valmistavassa istunnossa on tullut todettua, että asiassa ei edelleenkaan ole mahdollista päästä sopuun. Varsinaisen pääkäsittelyn ajankohdaksi on varmistunut 29.9.

Rajavartiolaitoksen palvelukseen palaavan suoritusosa

Työnantaja on tehnyt alkuvuoden aikana uuden linjauksen Rajavartiolaitoksen palvelukseen palaavan virkamiehen suoritus-

osasta. Aikaisemmin on ollut käytäntönä maksaa suoritusosaa eroa edeltäneen tilanteen mukaisilla perusteilla. Jatkossa palvelukseen palaavan suoritusosa määräytyy aina palkkausjärjestelmäsopimuksen 5 § 1. kohdan 7 momentin mukaisesti. Kyseisessä kohdassa suoritusosa määräytyy kokemusosaan oikeuttavan ajan perusteella suoritusosalle 3 - 5 (alle 4 vuotta: 10,10 %; 4 vuotta: 12,40 %; 6 vuotta: 14,70 %). Aikaisempi palvelushistoria Rajavartiolaitoksessa huomioidaan jatkossa siten, että virkamies ja hänen esimiehensä voivat hyödyntää palkkausjärjestelmäsopimuksen perustetta sopia arvioinnin tekemisestä palvelukseen astumisesta seitsemättä kuukautta aikaisemmin. Tämä tuodaan virkamiehelle esille myös palkkausperuste päätöksen perusteluissa. Tämä muutos koskee ainoastaan Rajavartiolaitoksen palvelukseen palaavia virkamiehiä. Muiden uusien virkamiesten ja tehtävää vaihtaneiden osalta suoritusarviointeihin ei tule tässä yhteydessä muutoksia.

Poikkeamiset työaikasopimuksesta jatkuvat

Suomessa vallitsevat edelleen laajan tartuntatauti epidemian aikaansaamat poikkeusolot. Valtioneuvosto on 7.5. yleisistunossaan päättänyt muun muassa jatkaa väliaikaisesti palautettua sisärajavälön taa 14. päivästä toukokuuta 14. päivään kesäkuuta 2020. Rajavartiolaitoksen työaikasopimuksesta poikkeamisesta on tehty alkuperäinen määräys 19.3., minkä jälkeen siihen on tehty kaksi päivitystä. 3.4. julkaistussa päivityksessä muutoksia alkuperäiseen määräykseen tuli siten, että tasoitusvapaajärjestelmän ja työajan keskimääräistäminen 2 x 3-viikkoisjakson osalta on mahdollista ilman virkamiehen suostumusta, työvuorojen jaksottamista sovelletaan myös sisärajatarkastusten rajatarkastustehtävissä ja ns. taulukkovajaukset suunnitellaan työvuoroluetteloissa säännönmukaisesti teetettäväksi. 6.5. on julkaistu määräyksen viimeisin päivitys, johon ei tullut sisällöllisiä muutoksia. Määräyksen voimassaoloaika jatkettiin 2.8. klo 24 päättyvän työjakson loppuun saakka.

Hyvä toimintakyky takaa tehokkaan työyhteisön

Teksti ja kuvat: Jaakko Levä

Toimintakyky työyhteisössä

Mitä ymmärrämme toimintakyvyllä ja miten se näkyy työyhteisössämme? Olen työskennellyt lähes 30 vuotta puolustusvoimissa ja seurannut, miten työkykyämme on pyritty kehittämään tuona aikana. Työtä on tehty systemaattisesti niin työskentelyvälineiden kehittämisessä kuin itse virkamiehen työympäristön kehittämisessä. Ympäröivän yhteiskunnan muuttuessa on ollut pakko myös kehittää omaa työympäristöämme teknisempään suuntaan. On ollut ilo huomata myös se, miten yksittäisen

ihmisen kohtaaminen yksilönä on noussut hierakisessa ympäristössä tehokkaammin keskiöön. Meistä jokainen on kuitenkin omanlaisensa yksilö ja toimintatapamme ovat erilaiset. Työyhteisön jokaisen toimijan ominaisuuksien huomioon ottaminen on antanut mahdollisuuden rikkaampaan työyhteisöön.

Varsinainen toimintakykymme työyhteisössä rakentuu kuitenkin kolmesta osatekijästä: työhyvinvoinnista, toimintakyvystä ja työkyvystä. Jos näistä jokin sakkaa, saattaa se aiheuttaa oireita koko työyhteisöön

ja sen toimivuuteen. Esimiestoimintaan ja -valmennukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentaessamme työyhteisöämme toimivammaksi. Ongelmiin tulee puuttua ajoissa, ja ne tulee pyrkiä ratkaisemaan koko työyhteisön voimin. Toisten huomioiminen ja pieni ystävällinen sana silloin tällöin ei varmasti tee pahaa. Hyvin toteutetun toimintakyvyn ylläpidon ja suunnittelun tarkoitushan on antaa työyhteisölle työkalu, jolla saadaan työskentely työyhteisössä sujuvaksi ja mahdollisimman tehokkaaksi.

Puolustusvoimien normikannasta löytyy normi HO821: Työkyvyn aktiivisen tuen malli. Tällä normilla linjataan virastossa tehtävän toimintakyvyn ylläpidon malli. Ylläpidon malli on aina silloin tällöin vaarassa unohtua. Liian usein kuulee siitä, miten virkamiehellä työkyky on päässyt laskemaan ja on jouduttu turvautumaan jopa pitkiin sairauslomajaksoihin. Ensiarvoisen tärkeää olisi saada virkamiehenkin kannalta tarkka suunnitelma siitä, miten hänen osaltaan olisi mahdollista taata paluu työelämään

sairausloman jälkeen. Työnantajan tulisi tehokkaammin pyrkiä saattamaan ao. virkamies takaisin työelämään tarkkaan suunnitulla ja seuratulla kuntoutuksella.

Puolustusvoimat ei ole tässä asiassa yksin. Keva on aktiivinen toimija ja tiiviissä yhteistyössä virastojen kanssa. Kevan *Aktiivisen tuen toimintamallilla* saadaan toimintakyky joustavaksi. Viranomaisten saumaton yhteistyö ja vuoropuhelu asioiden hoitamiseksi antavat erittäin tehokkaan ja joustavan tuloksen toimintakyvystämme.

Etätyö puolustusministeriön hallinnonaloilla

Kukapa olisi uskonut vielä vuoden alku-puolella, että myös Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa siirrytään etätyöhön laajemmin kuin mitä on totuttu tekemään. Keskustelussa on jo aiemmin ollut se, miten etätyötä voitaisiin laajentaa ja käyttää entistä tehokkaammin hyväksi normaalissa työskentelyssä. Lisäksi paljon keskustelua on ollut paikkariippumattoman työn tekemisestä. Päälystöliitto katsoo, että myös Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa tulisi olla mahdollisuus paikkariippumattomaan työskentelyyn, koska meillä on jo hyvät välineet sen toteuttamiseen. Itse paikkariippumattomuus antaa joustavuutta ja lisää työn tehokkuutta.

Puolustusministeriö on selvittänyt puolustusvoimissa tehtävän etätyön, monipaikkaisen työn, paikkariippumattoman työn sekä paikkariippuvaisen työn tekemistä omalla hallinnonallallaan. Puolustusvoimat on toimittanut puolustusministeriöön selvityksen ao. aiheesta

maaliskuussa 2020. Olemme edunvalvontaorganisaationa tukeneet **Timo Luukkaisen** diplomi-insinöörin tutkimukseen liittyvää diplomityötä osallistamalla hänen kyselynsä työn imusta, työn määrän kokemisesta ja virtuaalustyöstä. Kyselyssä kartoitettiin palveluksessa olevien opistoupseerien mahdollisuutta tehdä etätyötä ja sitä, miten he olivat sen kokeneet. Tuolle tutkimukselle ei olisi voinut sattua parempaa ajankohtaa kuin missä tällä hetkellä olemme. Toivotaan, että tuon tutkimuksen perusteella voimme antaa myös työnantajalle viitteitä siitä, miten yksittäiset virkamiehet kokevat etätyön mielekkyyden ja osin myös hankaluudet siitä, miten etätyö soveltuu eri tehtäviin virastoissa.

Toivotaan, että tämä kokeilu antaa siivet myös tulevaisuudessa tehtävälle etätyölle ja että siinä otetaan huomioon myös paikkariippumattomuus.

Päälystöliiton koulutukset 2020 syksyllä

Päälystöliiton koulustarjonta pyritään viemään läpi hyvin pienin muutoksin tulevana syksynä jo ennalta suunnitellun mukaisesti. Tarkoituksemme oli aloittaa syksy yhteisillä turvallisuusalan luottamusmiesten neuvottelupäivillä yhdessä Upseeriliiton ja Suomen Poliisijärjestöjen Liiton kanssa elokuun lopulla. Olemme kuitenkin päättäneet yhdessä, että emme pidä vallitsevasta tilanteesta johtuen tuota koulutustilaisuutta vaan siirrämme sen vuoden 2021 kesään. Aloitamme syksyn koulutustilai-

suudet Puheenjohtajapäivillä syyskuussa 7. – 9.9., mikäli yleinen epidemiologinen tilanne antaa siihen mahdollisuuden. Jatkamme koulutustilaisuuksia myös syyskuussa pitämällä alueelliset luottamusmiesten ja yhteistoimintaedustajien koulutuspäivät (LMYT-päivät) molempien virastojen luottamusmiehillä. Näiden koulutuspäivien tärkeimpänä aiheena on uuden virkaehtosopimuksen jalkauttaminen luottamusmiehilllemme. Päätämme vuoden 2020 koulutukset lokakuussa pidettävään luottamusmiesten ja yhteistoimintaedustajien jatkokurssiin (LMYTJK), jossa ohjelma on jaettu vanhalla tutulla kaavalla kahteen koulutusryhmään. Jatkamme uuden virkaehtosopimuksen kouluttamista sekä tarjoamme toiselle ryhmälle syventymistä yhteistoiminnan saloihin.

Päälystöliiton kouluttavana pääluottamusmiehenä seuran tarkasti viranomaisten suosituksia koronatilanteesta ja reagoimme niihin tarvittaessa siirtämällä tai tilanteen niin vaatiessa peruuttamalla jo suunnitellut koulutustilaisuudet. Päälystöliitolle tärkeintä on, että voimme taata edunvalvojijiemme terveyden ja hyvinvoinnin kannalta turvalliset ja toimivat koulutustilaisuudet.

Toivottavasti tapaamme jo syyskuussa, pysykää terveinä!

- Puheenjohtajapäivät 2020 (PV, RVL) 7. - 9.9.
- Syksyn alueelliset Lm- ja ytpäivät (PV, RVL) 21. - 23.9.
- Luottamusmies- ja yhteistoiminnan jatkokurssi LMYTJK syksy 28. - 30.10.

Erilainen kevät

Teksti: Ilmavoimien alueellinen päaluottamusmies Santtu Kytöjoki Kuva: Jari Nurminen

Harva meistä olisi voinut kuvitella vielä maaliskuussa, millainen kevät tulee olemaan ja kuinka se vaikuttaa meihin kaikkiin. Vaikutus myös työympäristöömme on ollut valtava. Kuluvan kevään tapahtumat ovat mielestäni osoittaneet organisaatiomme vahvuudet ja sen, mihin se on suunniteltu: kriiseihin. Olkoonkin, että nyt kohdattu vihollinen ei ammu kovilla kohti eikä käytä asetakkia. Kaikessa ei ole varmasti meilläkään täysin onnistuttu, mutta virheistä on otettu opiksi. Siitä huolimatta organisaatiomme on pärjännyt varmasti paremmin kuin moni muu viranomaistaho. Jälleen kerran oppimamme totuus ”niin sodit kuin harjoittelet” on osoittautunut todeksi. Organisaatiot, joita ei ole luotu kriisiaikaa varten, eivät toimi optimaalisesti tällaisissa tilanteissa. Siitä osoituksena useat virheet hankinnoissa ja vastuiden epäselvyydet eri toimijoiden välillä esimerkiksi lentoasemilla ovat asioita, joista keskustellaan vielä pitkään kriisin jälkeen.

Kevät on laittanut monella myös kotiolot uusiksi lasten koulunkäynnin ja useiden vanhempien siirtyessä etätyöskentelyyn. On ollut hyvä havaita, miten moni jäsenistöstämme on kyennyt tekemään enenevässä määrin etätöitä. Suuntaus on hyvä ja jatkuu myös kriisin jälkeen. Tilanne on myös pakottanut meidät muuttamaan toimintatapojamme ja kehittämään toimintojamme, oli kyseessä sitten koulutukseen, valmiuteen tai suunnitteluun liittyvä osa-alue. Toivottavasti myös työnantaja kehittää entisestään toimintatapoja ja välineitä työskentelyyn, joka ei ole sidottu aikaan eikä paikkaan. Tällöin olisimme entistä valmiimpia, kun seuraava yhteiskuntaamme horjuttava tapahtuma tulee.

Uskoisin, että jäsenistömme on ollut kotona enemmän kuin koskaan. Se on tarjonnut haasteita ja vaatinut jaksamista, mutta on varmasti myös antanut, kun on saanut olla enemmän läsnä arjessa. Tämä muistuttakoon meitä jälleen myös kotiväen tekemän työn merkityksestä, mikä normaalioloissa saattaa päästä unholaan. Naapureita ja ystäviä seuratessa huomaa, että monessa talossa on tehty vuosia lykättyjä remonteja ja kunnostustöitä. Eivätkä polttopuutkaan pääse loppumaan kaikissa taloissa tulevina vuosina, sen verran keväisissä illoissa lintujen ohella ovat moottorisahat laulaneet ja halkokasat nousseet pihojen perälle.

Kaikesta tästä muutoksesta ja epävarmuudesta huolimatta jotkut asiat pysyvät, kevät etenee ja sitä kautta lomakausi lähestyy. Myös kesälomien viettäminen tulee olemaan erilaista, kun ei välttämättä pääse matkustelemaan ulkomaille tai viettämään viikonloppua kaveriporukassa festivaaleilla kuten jo vuosien ajan on tehnyt. Mutta jospa tänä kesänä olisikin aikaa enemmän vain olla ja nauttia yhdessäolosta, vaikka sitten erilaisella kokoonpanolla kuin ennen.

Jäsen, haluatko Päälystökalerin 2021?

Jos vastasit kyllä, tulee sinun tilata kalenteri juhannukseen mennessä. Helposti se tapahtuu liiton jäsen sivujen kautta eAsioinnissa, kunhan muistat tallentaa muutoksen. Nyt lähtökohtana on, että kukaan ei kalenteria halua, joten muutos tulee ilmoittaa. Voit myös ilmoittaa halustasi saada vuoden 2021 Päälystökalerin lähettämällä asiasta sähköpostia liiton toimistolle (toimisto@paallystoliitto.fi) tai soittamalla toimiston numeroon 040 301 9290. Tilauksen tekeminen on tärkeää mahdollisimman oikean kappalemäärän tilaamiseksi.

Puheenjohtajapäivät

Aina keväisin pidetyt Puheenjohtajapäivät siirrettiin syksylle koronapandemian takia. Toivottavasti suunnitelmat siltä osin voidaan toteuttaa ja päivät pitää 7. - 9.9. Puheenjohtajapäivien keskeinen sisältö on toimia valmistelevana tapahtuma Edustajakokouksessa tehtäville esityksille ja päätöksille. Puheenjohtajapäivien ohjelmassa on muun muassa ryhmätyöt liiton tulevaisuuden organisaatorakenteeksi. Tilaisuus on tarkoitettu yhdistysten puheenjohtajille tai varapuheenjohtajille ja on työnantajan tuke- maan ay-koulutusta. Yhdistys voi tarvittaessa lähettää muun edustajan edellä mainittujen sijaan, mutta tarkkailijan lähettämistä tulee sopia erikseen. Tarkkailijoiden osalta kulut laskutetaan lähettävältä yhdistykseltä. Kevään peruuntuneiden päivien ilmoittautumiset on poistettu, ja osallistujien tulee ilmoittautua uudelleen jäsen sivujen kautta välilehdellä koulutus ja siltä Puheenjohtajapäivät. Viimeinen ilmoittautumispäivä on 3.8.

Edustajakokous

Edustajakokous pidetään 3.11. Katajano- kan Kasinolla Helsingissä, ja jäsen sivuilla on jo nyt avattu ilmoittautumislomake. Ennakkoilmoittautuminen osallistumisesta päättyy 16.10. kello 16. Kokoukseen edustajina osallistuvia muistutetaan liiton sääntöjen 11 pykälästä, jossa todetaan, että jokaisella jäsenyhdistyksellä on yksi virallinen edustaja ja hänen tulee esittää kokoukseen tulon yhteydessä yhdistyksen- sä antama valtakirja toimia yhdistyksen kokousedustajana. Jos jäsenyhdistys haluaa ottaa jonkun asian edustajakokouksen käsiteltäväksi, on tästä tehtävä esitys liiton

hallitukselle 31.8. mennessä. Tuohon päivämäärään mennessä tulee lähettää myös esitykset liiton ansiomerkillä ja -mitalilla palkittavista sekä tehdä esitykset Vuoden opistoupseerin valitsemiseksi.

Lomatoiminta

Lomatoiminta oli liiton osalta seisahduksissa maaliskuun puolivälistä kesäkuun alkuun. Kiitoksia kaikille jäsenille asiallisesta suhtautumisesta tehtyihin peruutuksiin, jotka koskivat jo myönnettyjä ajan- kohtia. Päälystöliitto seuraa viran- omaisten suosituksia koronatilantees- ta ja tarvittaessa asetamme uudestaan rajoitteita lomakohteisiimme liittyen. Al- kaneena kesänä edellytetään liiton lo- makohteiden käyttäjien tulevan varatuil- le lomavuoroille vain terveinä vallitsevan koronatilanteen takia. Alueiden siivouk- seen ja hygieniaan on syytä kiinnittää eri- tyistä huomiota. Lomakauden 1.9.–31.12. hakuajankohta päättyy 30.6.

Kesäduunari

Akavan, SAK:n ja STTK:n yhteinen Kesä- duunari-info on avattu jälleen toukokuun alussa ja palvelu jatkuu elokuun loppuun asti. Palkansaaajakeskusjärjestöjen yhteinen maksuton neuvontapalvelu auttaa kesätyöntekijöitä jo 16:tena kesänä. Palve- lun verkkosivuille, www.kesaduunari.fi, on koottu kesätyöntekijöille tärkeää työelä-

mätietoa, kuten kesäduunarin muistilista ja vastauksia usein kysytyihin kysymyksiin. Sivujen kautta voi myös lähettää kysymyksiä kesäduunarineuvojalle.

LAKIASIAINNEUVONTA

Asianajotoimisto Lindell
(02) 251 1004
toimisto@asianajotoimistolindell.fi
Ota yhteys liiton toimistoon ennen oikeusavun pyytämistä.

Sopimus solmittu

- tavoitteita jäi seuraavallekin kierrokselle

Teksti: Juha Susi Kuvat: Juha Susi ja Jonne Rinteen kotialbumi

Valtion virka- ja työehtosopimusten neuvottelut saatiin päätökseen poikkeuksellisissa oloissa. Saavutettu vajaan kahden vuoden sopimus noudattelee jo muilta aloilta tuttuja palkankorotuslinjauksia. Samalla kiky-tunnit saatiin pois pöydältä.

Toisena JUKOn valtion pääneuvottelijana toiminut valtion neuvottelukunnan puheenjohtaja **Jonne Rinne** oli sopimusta arvioi-
nessaan varovaisen tyytyväinen.

- Ei kai neuvottelutulokseen voi koskaan olla täysin tyytyväinen. Vaikeat olosuhteet huomioiden nyt saavutettu pitkä sopimus, joka noudattelee yleistä linjaa, on erinomainen saavutus. Hyvänä tuloksena pidän myös ilmaisten kiky-tuntien teettämisen päättymistä.

Rinne katsoo jo eteenpäin, sillä tavoitteita jäi myös tuleville kierroksille. Samoin työtä palvelussuhteen ehtojen kehittämisen

Valtion neuvottelukunnan puheenjohtaja Jonne Rinne osui vuoden takaisessa arviossaan oikeaan julkisuuteen nostetuista uutisoinneista valtion palkkapolitiikasta sopimuskauden lähestyessä loppuaan.

eteen tehdään kierrosten välillä.

- Työelämän kehittäminen ei tapahdu ainoastaan neuvottelupöydän kautta, vaan sitä tehdään myös neuvottelukierrosten välillä. Tällä kierroksella saatiin eteenpäin virastotyöaikaa koskeneita tavoitteita. Loogisesti ajatellen seuraavalla kierroksella on jakso-työläisten vuoro.

Matkustamisen työaika nytkähti eteenpäin

Päällystölehti on nostanut esiin artikkeleissaan epäkohtia, joissa eri turvallisuusviranomaiset joutuvat virkamatkustamaan

omalla ajallaan. Tämä on tuttua niin puolustusvoimien kuin rajavartiolaitoksen virkamiehille. Kyseinen epäkohta on erityisen tuttu Suomen Poliisijärjestöjen Liiton puheenjohtajana toimivalle Rinteellekin. Tämä epäkohta nytkähti onneksi hieman eteenpäin.

- Pidän VES-pykälän selkeytystä hyvänä. Se koskee kaikkia valtion virkamiehiä ja työntekijöitä, ei vain koppelakkisia. Nyt on kuitenkin huolehdittava siitä, että muuttunutta kirjausta myös noudatetaan virastoissa.

Nyt tehty sopimus mahdollistaa työnteon myös matkan aikana, kunhan tästä sovi-
taan oman esimiehen kanssa ennakoon.

- Työelämä kehittyä ja työtä pitää voida tehdä monimuotoisesti aina, kun siihen tarjoutuu mahdollisuus. Organisaatiokulttuurin ja asenteiden muuttaminen on kuitenkin vaikeaa, eikä sitä voida tehdä pääpöydässä vaan virastoissa.

Kiky kuin kivi kengässä

Kilpailukyky sopimus on ollut jokaisessa neuvottelupöydässä keskeisessä asemassa. Tämän suhteen valtion pöytä ei ollut poikkeus. Työnantaja edellytti täyttä kompensatiota kaikista 24 tunnista, mikäli ne poistettaisiin. Vastaavasti työntekijäpuoli halusi kaikki teetetävät tunnit mahdollisimman vähäisiksi ja täydellä kompensatiolla.

- Kiky oli vahvasti sekä työntekijäpuolen että työnantajapuolen agendalla. Voidaan sanoa, että se oli pöydässä alusta aina loppumetreille asti, Rinne luonnehtii.

Kikyn poistoon liittyvät virastokohtaiset neuvottelut käydään kesän aikana. Määräaika on 31.8., joten aikaa ei ole paljon. Neuvotteluiden etenemistä seurataan myös valtion neuvottelukunnassa.

- Jatkamme toimintaa normaaliin tapaan. Saamme turvallisuusjaoston kautta tietoa puolustuksen ja rajan neuvotteluista. Myös koordinaatti kokoontuneen vakiintuneen kokousrytmin mukaisesti. Seuraamme tilannetta ja reagoimme siihen tarvittaessa.

Korona kuvioissa

Kun yhteiskunta on koronan takia poikkeusoloissa, heijastui se väistämättä myös neuvottelupöytäan. Vaikutus näkyi valtion taloudellisen tilanteen nopeana heikkene-
misenä sekä siinä, kuinka neuvotteluita käytiin.

- Osa neuvotteluista jouduttiin käymään sekamallilla. Valtaosa neuvottelijoista oli Mariankadulla henkilökohtaisesti läsnä ja osa etänä. Tilanteen jatkuessa tehtiin kuitenkin päätös siitä, että neuvottelut siirtyvät täysimääräisesti etäyhteyden varaan.

Tämä asetti omat haasteensa neuvotteludynamiikalle.

- Saimme tekniikan pelaamaan varsin hy-

vin. Merkillä pantavaa tällä kierroksella oli sekin, että neuvottelutuloksen signeeraaminen tehtiin sähköpostiviestillä fyysisen allekirjoituksen sijaan.

Jatkuvaa työtä

Tälle neuvottelukierrokselle valmistautuminen alkoi jo edellisen kierroksen päätyttyä. Tulos analysoitiin ja sen pohjalta käynnistettiin valmistautuminen tämän kevään kierrokseen. Jukolaiset tavoitteet summattiin yhteen viime syksynä järjestetyssä seminaarissa. Tämän lisäksi ennakkovalmistautumista tehtiin muiden valtion pääsopijoiden kanssa. Koolla oli niin sanottu kolmen kopla.

- Tarkastelimme yhteisiä tavoitteita JHL:n ja PRO:n kanssa käydyissä työntekijäliittojen yhteistyöpalaverissa. Työntekijäpuolella on runsaasti tavoitteita, mutta kuten tiedämme, vain harvoista saadaan neuvottelutulosta.

Tehty valmistautumistyö ei kuitenkaan ole mennyt hukkaan.

- Ei missään nimessä. Nykyinen sopimus on voimassa keväälle 2022.

Rinne näkee yhteistyön eri toimijoiden välillä oleellisena neuvotteluihin valmistautuessa.

- Yhteistyö toimi mielestäni hyvin. Jokaisella osapuolella on harteillaan omien joukkonsa paineet ja tavoitteet neuvotteluihin. Neuvottelumekanismien kannalta on kuitenkin tärkeää, että työntekijäpuolen linja pysyy mahdollisimman yhtenäisenä, jotta tulosta syntyy.

Rinne vieraili vuosi sitten Päälystölaiton puheenjohtajapäivillä valtion neuvottelukunnan puheenjohtajan ominaisuudessa. Tuolloin hän arvioi, kuinka eri medioissa tullaan näkemään artikkeleita, joilla pyritään vai-

kuttamaan yleiseen mielipiteeseen ja valtion neuvottelupöytästä. Arviot osuivat aika hyvin yksiin.

- Palkkajohtajuudesta puhuttiin jo viime syksynä, kun vientialojen neuvottelut olivat alkamassa. Samoin taisi muistaakseni olla päivä neuvottelutuloksen jälkeen vai vieläpä samana päivänä, kun julkaistiin jälleen juttu valtion palkkajohtajuudesta.

Yhteistä näille artikkeleille on aikautus. Talouskasvu tuntuu aina heikkenevän juuri silloin, kun työntekijäpuolelle pitäisi saada korotuksia. Rinne ei kuitenkaan havainnut lehdistössä mitään laajamittaista kampanjointia valtion palkkojen osalta.

- Vaikea sanoa, mitä olisi ollut, jos korona ei olisi vienyt lähes koko palstatilaa.

Hyvä poliisi – paha poliisi

Valtion pääneuvottelijoina toimi Rinteen lisäksi neuvottelupäällikkö **Markku Nieminen** JUKOn toimistolta. Nieminen vastaa JUKOn valtiosektorin sopimus- ja neuvottelutoiminnasta ja on ollut useissa neuvottelupöydissä mukana. Yhteistyö kaksikon välillä sujui hyvin.

- Markku on kokenut konkari, jolla on vahva asema kaikkien työntekijäpuolen neuvottelijoiden joukossa. Varsinaista tehtävänjakoa meillä ei ollut, mutta tarvittaessa hyvä poliisi – paha poliisi tai tarvittaessa vaikka paha poliisi – tehtävänjako olisi kenties voitu ottaa käyttöön, Rinne viittaa elokuvista tuttuun roolijakoon.

Omalta osaltaan Rinne valmistautui kuten muihinkin neuvotteluihin. Ennakkovalmistautuminen muiden pääsopijoiden kanssa antoi neuvotteluille tukensa.

- Pääneuvottelu on neuvottelu muiden joukossa siinä mielessä, että valmistautumista ei kannata neuvottelupöytästä astella.

Hyvä valmistautuminen tuli arvoon arvaamattomaan, sillä koronatilanne muutti neuvotteluja melkoisesti prosessin aikana.

Neuvotteluilmapiiri oli Rinteen mielestä asiallinen. Paineita oli pöydän molemmin puolin.

- Lisäksi tilanne kiristyi myös yleisellä tasolla talouden ennusteiden synkentyessä samalla, kun yritimme saada neuvottelutuloksen aikaan.

Valtion neuvottelupöydässä JUKOn tavoitteena oli saada mahdollisimman pitkä sopimus aikaiseksi poikkeusoloista huolimatta.

- Lähdimme valtiolla siitä, että tässä tilanteessa alkuperäisen suunnitelman mukainen pitkä sopimuskausi on jäsenistömme kannalta paras vaihtoehto. Neuvottelutulosta saatiin aikaiseksi neuvottelurauhan aikana, joten varsinaista kiirettä nopean neuvotteluratkaisun saamiseksi ei siten ollut.

Kirjoitushetkellä JUKOn sektoreista kirkon ja kunta-alan neuvottelut ovat vielä pahasti kesken. Kunta-ala on joutunut turvautumaan neuvotteluissa ulkopuoliseen sovittelijaan. Aiemmillä kierroksilla sopimus on hyväksytty vasta, kun kaikki JUKOn sektorit ovat saaneet neuvottelutuloksen aikaiseksi. Valtion neuvottelukunnan puheenjohtajana Rinne ei vielä arvioi, onko tällä vaikutusta muiden sektoreiden sopimusten syntyyn.

- Tähän saamme vastauksen kenties sen jälkeen, kun näemme, miten nykyinen kierros saadaan maaliin kaikkien alojen osalta. Toki nykyistä ja edellistä neuvotteluratkaisua ei suoraan voi verrata toisiinsa. Koronan takia tällä kierroksella kaikki järjestölliset toimet olisi maan hallituksen päätöksellä voitu kieltää. Ja jos toreilla olisi tavattu, niin ainoastaan kymmenen hengen porukoissa.

Kesän aikana käydään virastokohtaiset neuvottelut. Rinne aikoo seurata tehtäväänsä kautta myös näiden etenemistä.

- Olemme tukenanne. Pysykää terveinä.

Pääsopijajärjestöjen neuvottelijat Jonne Rinne (JUKO), Kristian Karrasch (JHL), Jorma Viiala (JHL), Markku Nieminen (JUKO) ja Harri Siren (PRO) valmiina valtion virka- ja työehtosopimusneuvotteluiden käynnistymiseen valtiovarainministeriössä.

Yliluutnantti Jukka Tarkiainen (vas.) ja kapteeni Kimmo Louhelainen komennettiin Ivaloon tukemaan ja johtamaan sisärajarastusten palauttamista.

Paluu sisärajalalle

Teksti ja kuva: Juha Saari

Valtioneuvoston päätöksellä sisärajarastukset palautettiin Suomen kaikille rajoille 19.3. koronaepidemian nopean leviämisen estämiseksi. Samalla kiellettiin sisärajojen ylittäminen muualta kuin rajanylityspaikkojen kautta. Rajanylitykseen rajoitettiin vain välttämättömään, johon kuuluu mm. paluuliikenne Suomeen, paluuliikenne muihin EU- ja Schengen-valtioihin tai niiden kautta ja välttämätön työmatkaliikenne ja muu välttämätön liikenne. Rahtiliikenteelle ei tullut rajoituksia. Liikennettä rajoitettiin myös ulkorajoilla vastaavilla periaatteilla.

Lapin rajavartiosto vastasi rajanylityspaikkojen miehittämisestä viidellä Ruotsin ja kuudella Norjan vastaisen rajan rajanylityspaikalla. Länsi-Suomen merivartiosto hoitaa rajatarkastukset Torniossa. Ruotsin rajalla oli rajajoen yli avoinna useita jääteitä ja moottorikelkkareittejä, joiden kautta tapahtuvat rajanylitykset estettiin sulkemalla reitit. Rajavartiosto ei olisi omilla voimavaroillaan kyennyt palauttamaan sisärajarastuksia. Tukea saatiin muilta vartiostoilta, kun ulkorajaliikenteen rajoitusten vuoksi työvoimaa vapautui Venäjän vastaiselta rajalta. Vartiosto rekrytoi myös hiljattain reserviin siirtynyttä henkilöstöään.

Voimavarat yhteen

Ivalon ja Raja-Joosepin rajavartiostot yhdistettiin, ja niistä muodostettiin osasto, joka hoitaa muuttuneessa tilanteessa kaikki rajavartiotoiminnot Ylä-Lapin alueella, Muonion rajavartiostaman vastatessa länsirajan ylityspaikoista. Raja-Joosepin vartiostaman päällikkö, kapteeni **Kimmo Louhelainen** ja varapäällikkö, yliluutnantti **Jukka Tarkiainen** komennettiin Ivaloon tueksi suunnittelemaan ja johtamaan osaston toimintaa. Lisätueksi komennettiin vielä henkilöstöä Kaakkois-Suomen rajavartiostosta ja Sallan vartiolta.

Sisärajarastusten palauttamista vaikeutti se, että Rajavartiolaitos on aikoinaan luopunut kaikesta infrastaan Norjan rajan vastaisilla ylikulkupaikoilla. Kaikissa paikoissa ei ollut myöskään tulliasemia. Toimintojen palauttamiseksi vartioston piti mm. vuokrata työmaakopit tarkastuspisteille ja hankkia henkilöstölle majoitus rajan ylityspaikkojen läheisyydestä.

- Aloittaessamme toiminnan Norjan rajalla partiomme joutuivat ensi alkuun ajamaan paljon autoilla, jotta ylityspaikkojen rotatiot saatiin toimimaan. Aseman autoihin kertyi vuorokaudessa lähes 2 400 km. On-

neksi löysimme pian majoitukset joka paikkaan ja pystyimme vähentämään ajamista. Majoitusten löytäminen ei ollut helppoa, koska majoitusliikkeet sulki ovensa matkailuvirtojen tyrehtyttyä koronan vuoksi, kertoo Tarkiainen.

Sisärajarastukset lähtivät hyvin käyntiin, ja niillä saavutettiin haluttu vaikutus rajaliikenteen määrään. Norjan vastaisilla rajanylityspaikoilla liikenne onkin vähentynyt 95 – 98 % alkuperäisestä.

- Liikenne on nyt käytännössä pelkästään rahtiliikennettä ja välttämätöntä työmatkaliikennettä, kuten Suomessa asuvia sairaanhoitajia, jotka käyvät töissä Norjan puolella. Paikalliset ihmiset ovat suhtautuneet rajoituksiin ymmärtäväisesti, Louhelainen kertoo.

Reservistä apuja

- Kun kutsu kävi, niin piti miettiä kahdesti, että lähdenkö ollenkaan, kun en edes ole evp-poolin jäsen, rajavartiostomestari **Hannu Nenonen** kertoo palvelukseen astumisestaan.

Nenonen ehti olemaan reservissä miltei neljä vuotta, kunnes takaisinkutsu kävi.

- Vastasin kutsuun niin, että värkkäämään en sinne lähde. Tulen, jos teillä on oikeita töitä ja pääsen tuttuihin kairoihin.

Alue ja tehtävät olivat jo entuudestaan Nenoselle tuttuja. Hänet rekrytoitiin Ivalon rajavartiostomestariin ja tukemaan sisärajarastuksia. Hän toimi ennen eläkkeelle jääntään vartioupseerina Raja-Joosepin vartiolla.

- Ensin meidät käskettiin Kuusamoon voimankäyttökoulutukseen ja sen jälkeen Ivaloon partioimaan ja tukemaan sisärajarastuksia, Nenonen kertoo.

Paluu toi rajavartiostomestariin muistot mieleen.

- 15 vuotta sitten olin kertausharjoituksessa tekemässä toimintasuunnitelmia pohjoisen rajanylityspaikoille. Silloin uhka tuntui turhankin kaukaa haetulta, mutta nyt koronan myötä siitä tuli sittenkin totta, Nenonen hymähtää.

Sotilaat ja poliisit rakentavassa yhteistyössä koronan torjunnassa

Teksti: Matti Vihurila

Kuva: Pv/COMCAM/Joose Eronen

Hallituksen päätös Uudenmaan eristämisestä koronaviruksen leviämisen estämiseksi työllisti noin 700 poliisin lisäksi puolustusvoimien henkilöstö. Useista eri joukko-osastoista muodostettujen virka-apuosastojen tehtävänä oli poliisin avustaminen mm. tarkastuspisteiden liikenteenohjauksessa. Yli luutnantti **Olli Ahola** osallistui tähän ”Operaatio Puomiin” Panssariprikaatin osaston kenttäjohtajana Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen johtokeskuksessa. Henkilökuntaa vaihdettiin neljän vuorokauden välein ja päivittäinen työaika oli enimmillään 16 tuntia.

- Opettavainen tapahtuma. Loppujen lopuksi olemme poikkeuksellisiin tilanteisiin koulutettu organisaatio ja oli hienoa nähdä, miten nopeasti operaatio saatiin käyntiin, Ahola kertoo.

Hänen johdossaan oli kymmenkunta henkilökuuntaan kuuluvaa ja lähes 200 varusmies-tä jaettuna kuuteen eri sulkupisteeseen sekä huolto-osaan. Aluksi joukkojen tehtävänä oli auttaa poliisia liikenteen pysäyttämisessä, sen laskemisessa ja myöhemmin

myös ”rajavalvonnassa” eli autoilijoiden lupien kyselyssä. Lopullisen päätöksen autoilijoiden läpipäästämisestä teki poliisi, mikäli syynä ei ollut ns. normisyys, kuten työ- tai kotimatka.

- Lisäksi järjestimme lohkoillamme toimineille poliiseille lämpimän ruoan kolmesti päivässä: lounas, päivällinen ja yövuorolaisille yöpala. Riihimäen varuskuntaravintola Liesi organisoivat työvuoronsa siten, että puoliltaöin poliisin yövuorolaiset saivat lämpimän ruoan, Olli Ahola kuvaa puolustusvoimien tukitoimia.

Kenttäjohtajana yli luutnantti Aholan tehtäviin kuului seurata toisaalta poliisijohdon ja toisaalta johdossa olleen Kaartin jääkäriyrykmentin operaatiokeskuksen ohjeistuksia ja määräyksiä sekä käskä sulkupisteillä olevia joukkoja toteuttamaan ne.

- Yhteistyö oli moitteetonta. Näkemykseni mukaan poliisi arvosti kovasti puolustusvoimien panosta ja auttamista. Meidät otettiin heti ”pakkaan” mukaan ja tietoa jaettiin puolin ja toisin, mm. poliisi kysyi meidän mielipidettä ennen kuin julkai-

sivat oman tiedotteensa. Heilläkin oli koko ajan mielessä puolustusvoimien rooli ja vastuu varusmiesten turvallisuudesta.

Panssariprikaatin varusmiehet käskettiin Uudenmaan rajalle suoraan Hätilän ampu-maharjoituksesta ja henkilökunnalta kysyttiin mahdollisuutta lähteä jatkamaan kesken jäänyttä harjoitusta operaatioon.

- Joskus työyhteisöissä ”viilaillaan pilkkua” ja tehdään hommat itselle vaikeaksi. Nyt oli ilo huomata, ettei tällaista asennetta tai vähättelyä ollut havaittavissa. Käsky tuli nopealla aikataululla ylemmältä johdolta ja puolustusvoimat toimi niin kuin sotilasorganisaation ja sen henkilöstön pitääkin toimia, Ahola kiittelee.

Hän on itse hiljattain palannut Kosovosta, jossa palveli vuoden KFOR:n operaatiokeskuksessa eri maista tulevien ja jatkuvasti vaihtuvien sotilaiden kanssa.

- Minulle oli helppoa lähteä uusien, tuntemattomien ihmisten kanssa yhteistyöhön. Sitä paitsi suomalaisten poliisien kanssa oli mukava ja helppo toimia, kenttäjohtaja Olli Ahola vakuuttaa.

Varusmieskoulutus siirtyi 3-vuorotyöhön

Teksti: Matti Vihurila Kuva: Puolustusvoimat/Vili Koskinen.

Puolustusvoimissa on ryhdytty jämeriin toimenpiteisiin palkatun henkilöstön ja varusmiesten suojaamiseksi koronavirukselta. Kuten toisaalla tässä lehdessä saamme lukea, henkilökunta pyrkii tekemään etätöitä mahdollisimman paljon. Varusmiehet puolestaan jaettiin kolmeen ryhmään, jotka eivät ole tekemisissä keskenään. Porin prikaatissa Säkylässä asia on järjestetty siten, että kahden viikon jaksoissa yksi ryhmä on kasarmeilla, yksi maastossa ja yksi lomalla. Vaihdot toteutetaan perjantai-aamuisin siten, että kasarmivuorossa ollut ryhmä poistuu maastoon klo 8:aan mennessä, ja vastaavasti maastossa olleet palaavat vasta sen jälkeen. Kasarmivuorolaisten palvelus on koostunut oppitunneista sekä lähialueella järjestetystä koulutuksesta. Lomavaiheen aikana kouluttajilla on ollut aikaa hallinnollisiin töihin, tulevien harjoitusten suunnitteluun ja tasoituspäpäisiin. Kasarmi- ja maastovaiheessa Leijona Catering on muonittanut joukot, ja ruokailut on järjestetty muualla kuin varuskuntaravintolassa.

Eri ryhmien terveydenhoito on järjestetty siten, että lomalta palaavat, oireilevat varusmiehet hoidetaan varuskuntasairaalsassa, kasarmivaiheessa olevat yhteen perus-

yksikköön perustetussa varasairaalsassa ja maastossa sairastuneet puolestaan kriisinhallintatukikohta Camp Maurin varasairaalsassa.

Maastovaiheet kuormittavat nuoria perheellisiä

Porin prikaatin 1. Pioneerikomppanian varusmiehet kouluttajineen olivat maastovaiheessa toukokuun lopulla. Kouluttaja ja yksikön työpaikkaohjaaja, yliluutnantti **Jari Ahoniemi** kehuu järjestelyjä.

- Sotaharjoitusperusteisessa (SH) maastovaiheessa on kerrankin aikaa kouluttaa asioita rauhassa. Kun todetaan, että jokin asia on opittu kunnolla, voidaan rauhassa siirtyä seuraavaan aiheeseen. Mukana on myös yksi varasto-osaston työntekijä, joka huolehtii tarvittavista materiaali- ja ampu-matarviketäydennyksistä. Homma toimii hienosti, pitkän linjan kouluttaja myhäilee. Maastovaiheiden aikana pioneerit ovat perehtyneet mm. erilaisiin siltakalustoihin, harjoitelleet suluttamista ja käyneet ammunnoissa.

Pitkät maastovaiheet ovat tuottaneet ongelmia erityisesti perheellisille kouluttajille.

Jos kotona on koululaisia etäopetuksessa, puoliso esimerkiksi vuorotöissä, perheen sotilas kaksi viikkoa maastoharjoituksessa ja isovanhemmat kotikaranteenissa, yhtälö on melkoisen vaikea ratkaistavaksi. Onneksi joustoa on löytynyt.

- Perusyksikössämme on toimittu niin, että työvuoroja suunniteltaessa nuoret perheeliset on asetettu etusijalle, ja he ovat voineet esittää omat toiveensa työajoista. Nuoremmille kouluttajille, joilla ei ole vielä joukkoammunnoissa tarvittavia valvojan oikeuksia, on tarjottua mahdollisuus pitää vuosilomia niinä aikoina, jolloin heidän työpanokselleen ei ole ollut tarvetta, Ahoniemi kertoo.

"Aika äkkiä tämä meidän pulju ..."

Ei niin paljon pahaa, ettei jotain hyvääkkin. Koronavirus on pakottanut poikkeusjärjestelyihin, mutta Puolustusvoimien osalta se on tarkoittanut myös järjestelmän toimivuuden testausta. Mittavat virka-aputehtävät Uudenmaan sulkemiseen liittyen yhdessä oman toiminnan sopeuttamisen sekä henkilöstön ja varusmiesten terveyden turvaamisen kanssa saavat tunnustusta ajoittain kriittisistäkin kommentistaan tunnetulta Ahoniemeltä.

- Olin itse ensin kuusi päivää virka-aputehtävissä, ja nyt jo pitkään näissä varusmieskoulutuksen vuorotöissä. Täytyy kyllä sanoa, että aika äkkiä tämä meidän pulju kykeni reagoimaan poikkeusolosuhteisiin ja toimi kuten sen odotetaankin toimivan, Ahoniemi antaa tunnustusta.

Porin prikaatissa varusmiesten koulutus jatkuu koronapandemian huolimatta, eikä kolmeen ryhmään jaettu varusmiesjoukko kohtaa toisiaan missään vaiheessa. Yliluutnantti Jari Ahoniemi (vas.) kiittelee järjestelyjä ja nauttii siitä, että maastovaiheessa kerrankin on aikaa kouluttaa pioneeritaitoja rauhassa ja perinpohjin.

Työtuomioistuin on yksi valtakuntamme erikoistuomioistuimista. Sen tehtävänä on käsitellä ja ratkaista työehto- ja virkaehtosopimuksia ja -lakeja koskevat riita-asiat.

Mikäli erimielisyys koskee keskustasolla sovittuja asioita, joilla on vaikutusta myös muihin hallinnonaloihin, ratkotaan ne keskusneuvotteluissa.

- Paikallisista tarkentavista virkaehtosopimuksista mennään paikallistason neuvotteluista suoraan työtuomioistuimeen ilman keskusneuvotteluita, neuvottelupäällikkö, varatuomari **Markku Nieminen** JUKOsta avaa polkua.

Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa on useita hallinnonalaa koskevia sopimuksia. JUKO seuraa myös näiden sopimusten mahdollisia erimielisyyksiä.

- Useimmiten asiasta kysytään minun mielipidettäni. Ei viedä sellaista asiaa eteenpäin, josta jo aiemmin on sovittu tai työtuomioistuimessa ratkaistu.

Vuosittain JUKOssa menee työtuomioistuimeen neljästä kahdeksaan erimielisyyttä. Tapauksiin otetaan kantaa JUKOn valtion neuvottelukunnassa ennen oikeuteen menoa.

- Tällä menettelyllä halutaan varmistaa tiedonkulku ja se, ettei jutusta synny ongelmaa joidenkin muiden virastojen tulkintakäytäntöihin.

Työtuomioistuimen ratkaisut vaikuttavat aina tulevaan sopimustulkintaan. Vaarana on, että yhden viraston ongelmasta tulee kaikkien virastojen ongelma.

- Hävityn jutun vaikutukset voivat olla koko valtion osalta merkittäviä, jos monissa virastoissa aiempi tulkinta muuttuu tiukemmaksi tai jokin ennen saatu etuus evätään kokonaan. Tähän perustuu valtion neuvottelukunnan päätös.

Ajoittain jäsenjärjestöt vievät eteenpäin asioita myös ilman JUKOn tukea. Näitä on muutamia vuosittain.

- Pääsääntöisesti jäsenjärjestöt vastaavat itse työtuomioistuinkustannuksista eli oikeudenkäyntimaksusta ja asianajajan palkkiosta. Riskinä hävityssä jutussa on myös se, että joutuu maksamaan vastapuolen kulut.

Kaikkea ei voida ennakoida

Työnantajalla on tulkintaetuoikeus erimielisyysasioissa. Sopimusneuvotteluiden tuloksia ei dokumentoida sillä tarkkuudella, etteivätkö erimielisyydet olisi mahdollisia.

- Elävä elämä on niin monimuotoista, ettei sopimusneuvotteluissa osata kaikkia mahdollisia tilanteita ennakoida. Tähän tietysti pyritään.

Valtiolla on pääsääntöisesti ollut rehellinen neuvotteluilmapiiri.

Työtuomioistuin ratkaisee sopimusriidat

Teksti ja kuva: Juha Susi

- Se, mistä on sovittu ja puhuttu neuvottelupöydässä, pitää, Nieminen kehuu valtion neuvotteluilmapiiriä.

Neuvottelupäällikkönä hän tunnistaa pientä lipsumista, johon pitää vastata jatkossa tarkemmalla dokumentoinnilla.

- Sopimus on tietysti aina se ensisijainen lähde, ja muu dokumentointi on sitten todistelun varaista. Soveltamisohjeet eivät myöskään pysty vastaamaan kaikkiin tilanteisiin. Niiden pituus pyritään pitämään sellaisina, että ne kohtuudella jaksaa lukea ja ymmärtää.

Tukea löytyy

Keskustason erimielisyysneuvotteluissa istuu neuvottelupäällikkö asianomaisen liiton edustajan kanssa. Samoin JUKO tukee, mikäli asiaa etenee tuomioistuinkäsittelyyn asti.

- Juttu käydään asianajajan kanssa läpi ennen haasteen jättämistä. Usein JUKOn neuvottelupäällikkö on myös itse jutun käsittelyssä todistajana siitä, mitä neuvottelupöydässä on puhuttu ja sovittu.

Nieminen nostaa esiin yhden tärkeän kohdan prosessista. Työtuomioistuimen päätös on lopullinen. Siihen ei voi hakea muutosta.

- Tuomion purku edellyttäisi, että siellä on jokin selkeä prosessuaalinen virhe. Päätöstä ei voi muuttaa vaan se pitää purkaa. Tämän tekisi sitten korkein oikeus.

Tavoitteena sopiminen

Päällystöliiton tavoitteena on aina saada

sovittua erimielisyydet neuvotteluteitse. Joskus asetelmat ovat sellaisia, ettei liikku mista osapuolten välillä tapahdu lainkaan.

- Viime vuosikymmenellä jouduimme kahdesti käymään työtuomioistuimessa. Näiden ratkaisut olivat meille suotuisia, pääluottamusmies **Marko Jalkanen** muistaa. Jalkanen näkee tärkeänä, ettei hallinnon sisäisten sopimusten erimielisyyksiä ratkota keskustasolla.

- Paras tietämys siitä, mistä on sovittu, on virastoilla ja meillä järjestöillä.

Syksyllä on edessä jälleen turvautuminen tuomioistuimeen. Neuvotteluista ei ratkaisua löytynyt. Apua saadaan asianajajalta, joka on erikoistunut työ- ja virkaehtosopimusriitoihin.

- Virkaehtosopimusneuvotteluissa mukana olleiden rooli on tärkeä, asianajaja **Esa Schön** korostaa.

Keskiössä on se, mitä milläkin virkaehtosopimusmääräyksellä on tarkoitettu ja miten sitä on sovellettu käytännössä.

- Nämä ovat olennaisia seikkoja erimielisyyden ratkaisemisen kannalta, Schön tietää kokemuksesta.

Schön toimi työtuomioistuimen jäsenenä viiden vuoden ajan ennen asianajajan uraa.

- Kokemukseni perusteella tiedän, miten työtuomioistuin toimii, mihin asioihin siellä kiinnitetään huomiota ja miten asioita kannattaa käytännössä hoitaa. Tämä luonnollisesti helpottaa asioiden menestyksellistä ajamista.

Nopea öljyntorjuntavalmius vuoden jokaisena päivänä

Teksti: Matti Vihurila Kuvat: Matti Vihurila ja Timo Hillo

Merivoimat ylläpitää jatkuvaa merialueiden öljyntorjuntavalmiutta. Käytössä on kolme öljyntorjunta-alusta: Halli, Hylje ja Louhi. Hallin kotisatama on Rannikkolaivaston Pansion tukikohdassa ja Hylkeen sekä Louhen Upinniemessä. Valmiusvuoron aikana aluksella on neljän tunnin tekninen lähtövalmius ja miehistön tulee olla aluksella kolmen tunnin sisällä hälytyksestä. Vuoden 2019 alussa voimaanastuneessa lakimuutoksessa ympäristövahinkojen torjunnan johtovastuu merellä siirrettiin Suomen ympäristökeskukselta Rajavartiolaitokselle, käytännössä meripelastuskeskuksille. Samassa yhteydessä osa kalustosta ja öljyntorjuntavarasto siirtyivät Rajavartiolaitoksen hallintaan. Muutos on vaikeuttanut öljyntorjunta-alusten toimintaa, koska aluksilla ei ole enää omassa hallinnassa kaikkea öljyntorjuntakalustoa. Samalla kaluston testaus, huolto ja kehittäminen eivät ole öljyntorjunta-alusten omassa käsissä pl. alusten kiinteät öljyntorjuntakalustot. Yli luutnantti **Petri Seikkula** palvelee Hallin förstinä eli yliperämiehenä. Hänen lisäksi aluksella on kaksi muuta opistoupseeria: aluksen päällikkö ja koneupseeri.

Konepäällikkö on erikoisupseeri ja loput seitsemän aliupseereita. Varusmiehiä aluksella palvelee 12. Hylkeellä opistoupseereita ovat päällikkö, försti, merenkulkuupseeri ja konepäällikkö, mutta Louhella vain försti.

- Vuositasolla meillä on noin 125 meripalvelupäivää ja noin 60 varallaolopäivää. Valmiusviikolla pyritään olemaan vähintään kolme päivää merellä. Öljyntorjuntaharjoitusten lisäksi valmiusviikoilla tehdään muita merivoimien tehtäviä, jolloin viikot venyvät yleensä viisipäiväisiksi. Valmiusviikolla aluksen henkilöstö on vapaamuotoisessa varallaolossa, pl. ne päivät, kun alus on meripalveluksessa, Seikkula kertoo.

Työpaikalle kolmessa tunnissa hälytyksestä

Hälytyksen sattuessa päällikkö ryhtyy tekemään tilanneselvitystä ja -arviota, ja försti hälyttää loput miehistöstä töihin ja valmistautuu käskyttämään liikkeellelähdön. Työnteko alkaa heti puhelinsoitosta samalla kun valmistaudutaan siirtymään työpaikalle. Vuosittain hälytyksiä tulee yhteensä 1 – 3. Vaikka hälytyksiä vuositasolla tulee onneksi suhteellisen vähän, niin öljyntorjuntaval-

miuden ylläpidolla on vahvat perusteet. Jos merialueillamme sattuisi iso öljyvahinko, niin ympäristövahingon laajuuden kannalta on tärkeää, että toimet öljyn leviämisen estämiseksi ja keräämiseksi pystytään aloittamaan mahdollisimman nopeasti. Merivoimien alusten öljyntorjuntakapasiteetti on hyvin ratkaiseva isoissa operaatioissa (kolme alusta, a' 1 200 m³ eli yhteensä noin 3 600 m³).

- Varallaoloaika on yli kaksi tuntia, joten päivityskorvaus on vain 10 prosenttia tuntipalkasta. Tästä huolimatta käytännössä koko perhe on valmiudessa ja täytyy tarkkaan suunnitella missä liikutaan, jotta ehtii ajoissa alukselle. Jos perheessä on vain yksi auto, saattaa tulla hankaluuksia. Periaatteessa voisimme tilanteen niin vaatiessa tulla hälytystehtävään vaikka taksilla, mutta toistaiseksi sitä ei ole testattu, Petri Seikkula toteaa.

Merivoimilla on muitakin valmiusaluksia, ja tällä hetkellä eri laivueissa on toisistaan poikkeavat käytännöt maksuperusteissa, kun ollaan valmiudessa kotisatamassa: osalle maksetaan meripalvelukorvaus ja osalle 10 prosentin varallaolokorvaus.

- Työnantajalta on pyydetty ohjeistusta korvauksen yhdenmukaistamiseksi, mutta sellaista ei ole näkynyt. Näyttääkin siltä, että joukko-osasto ei tule ohjeistusta laatimaan, ja nyt tarvitaan tukea puolustushaaraesikunnalta tai sitten Pääesikunnasta, Seikkula tietää.

Öljyntorjunnan ohella Hallia ja muita öljyntorjunta-aluksia käytetään huolto- ja kuljetustehtäviin. Yksi uusista projekteista on hylkysaneeraus Suomen merialueella. Tavoitteena on kartoittaa Suomen aluevesillä olevia hylkyjä ja selvittää, ovatko ne uhkia ympäristölle ja mahdollisuuksien mukaan

Yli luutnantti Petri Seikkula kuten muukin öljyntorjunta-aluksilla palveleva henkilökunta toivoo työnantajalta ohjeistusta merivoimien eri valmiusalusten henkilökunnalle maksettavan varallaolokorvauksen yhdenmukaistamiseksi.

tyhjentää ne öljystä ja muista ympäristölle haitallisista aineista. Kyseessä on Suomen ympäristökeskuksen hanke, johon osallistuu rajavartiolaitoksen ja merivoimien aluksia ja henkilöstöä.

Vaativuutta peukaloitiin kesken valintaprosessin

Yliuutnantti Petri Seikkula on pitkäaikainen päällystöliittolainen edunvalvoja, joka seuraa tarkkaan mm. henkilöstöasioiden hoitoa joukko-osastossaan. Rannikkolaivaston vapaaehtoisen maanpuolustuksen (VMP) yhteysaliupseerin valintaprosessi on aiheuttanut ihmetystä. Kyseessä on uusi aliupseeritehtävä, joka aluksi laitettiin sisäiseen hakuun aliupseereille, opistouseereille ja upseereille, ja kaikille laadittiin tehtävänkuvaukset. Sisäisen haun kautta hakijoita oli jokaisesta henkilöstöryhmästä. Kesken valintaprosessin Rannikkolaivasto muutti tehtävän vaatimuksia niin, että työnantajan mielestä VMP-tehtävä on upseerin tehtävä. Henkilöstöryhmämuutosta käsitellään eri

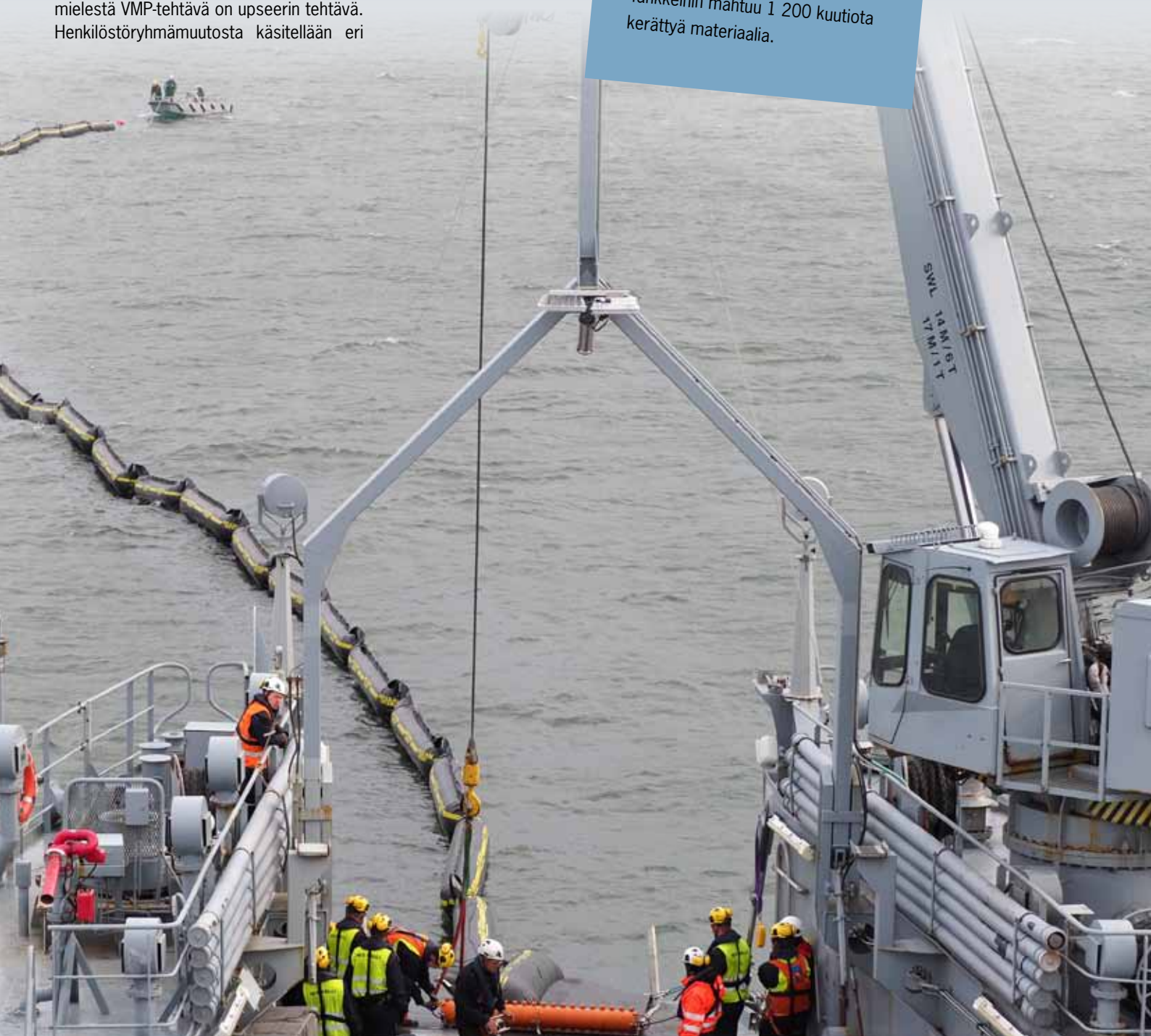
tasojen yhteistoimintaelimissä, seuraavaksi aluetasolla. Päällystöliiton näkemyksen mukaan hakijoista pätevin on aliupseerien henkilöstöryhmästä.

- Pienellä jännitteellä odotamme Pansioluokan tehtävän hakuprosessin toteutumista. Tehtävä on aluksen päällikkö, joka on ollut opistouseerin tehtävä koko aluksen historian. Tämän vuoden keväällä on tapahtunut sen tyyppisiä manoveerauksia, että päällystöliittolaisten henkilöstöedustajien tuntosarvet ovat nousseet pystyyn. Kevään lopulla totuus alkoi selviämään ja opistouseeri siirrettiin päällikön tehtävästä toisiin tehtäviin. Päällikön sijaiseksi mää-

rättiin upseeri. Haku on ollut käynnissä ja opistouseereita on hakeutunut tehtävään. Odotamme, millä päätöksellä työnantaja tulee ulos. Uskomme, että se luottaa meikäläisten kokemukseen ja tehtävänmäärää aluksen päälliköksi opistouseerin, merivoimien alueellisen päluottamusmiehen varamiehenä toimiva Seikkula kertoo.

Öljyntorjunta-alus Halli

- Valmistunut 1986, peruskorjattu 2010.
- Miehistö 11 + 12.
- Maksiminopeus 12 solmua.
- Jäissäajokyky 60 cm/4 solmua.
- Öljyvuomia 200 metriä.
- Kykenee keräämään öljyä 40 metrin leveydeltä.
- Tankkeihin mahtuu 1 200 kuutiota kerättyä materiaalia.

Etätyö osoitti toimivuutensa

Teksti: Juha Susi Kuvat: Mika Ruisniemen arkisto ja Pekka Peltola

Useasti mainittu digiloikka toteutui hallituksen maaliskuisen suosituksen mukaisesti: etätöitä tulee suosia, mikäli työtehtävät sen mahdollistavat. Monelle aiemmin etätyötä tekemättömälle jäsenelle uusi työn teon muoto on ollut positiivinen kokemus. Mahdollisuutta jatkaa etätyöskentelyä kaivataan myös tulevaisuudessa. Yli luutnantti **Mika Ruisniemi** palvelee koulutusupseerina perusyksikössä Satakun-

nan tykistörykmentissä Niinisalossa. Etätyöt ovat hänelle uusi kokemus.

- En ole aiemmin selvittänyt etätöiden tekemisen mahdollisuutta omalta osaltani. Käsitykseni mukaan se ei edes olisi ollut mahdollista.

Ruisniemen etätyöpäiville on muodostunut selkeä rutiini.

- Aamulla kaksi nuorimmaista päiväkotiiin ja sen jälkeen aamukahvin yhteydessä kone auki ja etätyöpäivä lähtee käyntiin.

Yksi perheen lapsista on lähiopetuksessa ja kolme kotona etäopetuksessa. Etätyö on mahdollistanut myös heidän seuraamisensa.

- Töiden lomassa olen sivusilmällä kyennyt myös paimentamaan etäopetuksessa olevia tenavia, jotka onneksi minun tapauksessani ovat osoittautuneet omatoimiseksi oppilaiksi.

Moni etätyötä tekevä tunnistaa tekevänsä liian tiiviitä työpäiviä. Taukoja ei osata pitää ja päivät venyvät liian pitkiksi. Ruisniemi ei halunnut sortua tähän.

- Etätyörutiini on noudattanut omaa säännöllistä työaikaani.

Koulutusupseerin tehtäviin kuuluu koulutuksen suunnittelua ja seurantaa, kuten läpivientien ja viikko-ohjelmajärjestelmien tekeminen sekä koulutustulosten kirjaaminen. Nämä puhtaasti suunnittelutyötä olevat tehtävät on helppo tehdä etätyöskentelynä. Myös harjoitusten huoltopäällikön tehtäviin kuuluvien huollollisten osuuksien valmistelu onnistuu hyvin.

- Kouluttajien kanssa ollaan yhteydessä puhelimitse puolin ja toisin tarpeen mukaan. Myös Skypeä tulee käytettyä.

Varusmiesten loma- ja koulutusjärjestelyihin tehtiin kevään aikana suuria muutoksia. Ruisniemen etätyöjaksot sijoittuvat varusmiesten lomajakson ajalle. Kevään aikana näitä päiviä on kertynyt keskimäärin kolme lomajaksoa kohden.

- Etätyö on yllättänyt minut positiivisesti. Se toimii perusyksikössäkin hyvin, kunhan sitä on suunniteltu järkevä määrä.

Ruisniemi toivoo etätyömahdollisuuden säilyvän perusyksiköissä myös epidemian jälkeen.

- Päällikkö varmasti tuntee yksikkönsä riittävän hyvin, jotta hän kykenee määrittämään etätöiden tekijät ja etätyöpäivien järkevän määrän. Mielestäni etätyömahdollisuus tulisi ottaa käyttöön perusyksiköissä laajemminkin.

Etätöiden teettäminen edellyttää suunnittelua

Kapteeni **Petri Koskinen** toimii 11 hengen asiantuntijaorganisaation johtajana Itä-Suomen viestipataljoonassa Vekaranjärvellä. Hänen johtamansa viestijärjestelmäsektori osallistuu valtakunnallisiin hankkeisiin sekä kouluttaa varusmiehiä ja henkilökuntaa. Sektorille kuuluvat myös kaluston käyttöhuolto ja valmiuden ylläpito. Koskinen olisi valmis hyödyntämään etätyömahdollisuutta jatkossakin.

- Olemme saaneet hyviä esimerkkejä siitä, mitä ja miten etätöitä meidän työpisteemme voi tehdä. Kun tilanne helpottuu ja toiminteet palaavat normaaliin, tulen tarkastamaan etätöiden mahdollisuuksia oman

Kapteeni Petri Koskinen johtama viestijärjestelmäsektori on siirtynyt osiltaan etätöihin. Osa tehtävistä tulee kuitenkin tehdä lähi-työnä.

työpisteeni osalta jatkossa.

Sektorilla ei ole aikaisemmin tehty etätöitä. Ei sitä ole kielletty, mutta etätöiden tekeminen olisi koskenut lähinnä muutamaa henkilöä parina kolmena päivänä kuukaudessa.

- Olemme tiivis työyhteisö ja ehkä yhtenä syynä etätöiden tekemättömyyteen on ollut jonkinlainen solidaarisuus muita kohtaan. Tiedä häntä, Koskinen tuumaa.

Pääosalla sektorin henkilöstöstä työt ovat varuskunnassa, koska työskentely tapahtuu tietojärjestelmien sekä vaunu- ja laitesuojakaluston parissa. Kaikkea ei voi tehdä etänä.

- Vaikka etätöissä oleva henkilö pystyykin hoitamaan osan töistään etänä, on myös töitä, mitkä linkittyvät toisiinsa ja vaativat paikallaoloa, osin jopa saman päivän aikana. Lisäksi joissakin asioissa tietoturvasuus luo rajoitteensa.

Koskinen on antanut sektorilleen etätöissä tehtäviä, joille ei ole tuntunut löytyvän aikaa muun työn ohessa. Näillekin on oma rajansa.

- Etätöiden tekeminen edellyttää suunnittelua ja ennakoimista. Työkokonaisuuksia tulee tavallaan kerätä tietyille ajankohdille. Loputtomasti näitä ei voida meidän sektorillemme tehdä.

Kun aiemmin sektorinjohtajana alaiset on nähnyt päivittäin, on Koskinen ollut uuden edessä etätöiden johtamisessa.

- Työpisteen johtamisen osalta homma toimii hyvin. Etätöitä eivät aiheuta ongelmia, koska meillä on puolustusvoimissa käytössä hyvät tietojärjestelmäpalvelut ja ryhmätyövälineet.

Tietoturvasuus luo tiettyjä rajoitteita, jolloin johtaminen ei ole niin joustavaa.

- Nyt poikkeusaikana, kun kontaktit ovat minimissään, niin kyllähän sitä ihmiskontaktia kaipaa. Jotkut asiat vain hoituvat paremmin kasvatusten.

Koskinen ei itse ole siirtynyt etätöiskentelyyn. Kun henkilöstöä palvelee osin etänä ja osa varuskunnassa, pääsee sektori poikkeusoloissa parhaaseen tulokseen.

- Oman paikkani tässä tilanteessa koen olevan omalla työpisteelläni. Tiettyjen henkilöiden etätöillä varmistetaan tietyt osaamiseen ja materiaaliin liittyvät valmiudet ja niistä muodostuvat kokonaisuudet.

Etätöissä aluspalveluksessa

Mielikuva siitä, ettei aluspalveluksessa olevat voisi tehdä etätöitä, on osoittautunut vääräksi. Kun alus on kulussa, edellyttää se paikallaoloa. Osan tulevan tehtävän valmistelutöistä voi kuitenkin tehdä etänä. Kokemusten mukaan etätöitä on pystytty hyödyntämään enemmän kuin alun perin ajateltiin.

- Merenkulku-upseeri pystyy valmiste-

maan julkisia karttoja kotonaan ennakkokäänöspisteiden ja sivuutuksien mittamiseen ihan samalla tavalla kuin aluksen pöydän ääressä. Hallinnollinen työ ja vaikkapa tulevien harjoitusten asiakirjojen valmistelu onnistuvat myös vallan mainosti kotoa käsin, kapteeniluutnantti **Marko Laukkanen** 6. Pintatorjuntalaivueesta totea.

Kaikkeen valmistelutyöhön etätöitä eivät kuitenkaan taivu. Varusmieskoulutus ja vaikkapa aluksen huoltotyöt hoidetaan perinteisesti.

- Koneiden öljynvaihto, akkujen kuormitustestit sekä pelastautumispukujen ja työliivien tarkastus, Laukkanen luettelee lähitöitä. Merivoimissa palvelevista esikuntatöissä olevat ovat voineet tehdä etätöitä jo aiemmin. Nyt vallitsevan tilanteen johdosta etätöitä on lisätty muissakin työpisteissä. Laukkanen on huomannut uudessa työtavassa pelkästään positiivisia asioita.

- Kunhan tässäkin asiassa kaikki muistavat sen niin sanotun maalaisjärjen olemassaolon.

Maallikosta saattaa tuntua ajatus ahtaista laivatiloista korona-aikana vaaralliselta. Aluspalvelus sinällään on erittäin otollinen paikka viruksen leviämisen kannalta tilojen pienenä ja tiiviinä kanssakäymisen johdosta. Laukkanen näkee asian päinvastoin.

- Merelle kun päästään ja varsinkin siellä oltaessa, on jopa turvallisempi olo kuin esimerkiksi täpötäydessä marketissa kaupastoksilla.

Rannikkolaivastossa on pyritty pitämään oman työyksikön henkilöstöt erillään muista.

- Myös käyntejä toisilla aluksilla on pyritty

Kuuden lapsen isänä yliluutnantti Mika Ruisniemi on tyytyväinen siitä, miten etätöitä ovat mahdollistaneet työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen. Lasten etäopiskelun seuranta sujui sivussa.

minimoimaan tartuntojen välttämiseksi.

Laukkanen toimii myös merivoimien pääluottamusmiehenä. Hän haluaa, että tästäkin epidemiasta otetaan opiksi ja kerätään kokemuksia jatkoa ajatellen.

- Toivottavasti tämä etätöibuumi ei jää pelkästään tähän korona-aikaan. Näen tässä paljon potentiaalia, jota voitaisiin ottaa laajemmaltikin tulevaisuudessa käyttöön.

Etätöiden kehittämistä tulee jatkaa

Päällystölaiton luottamusmiesryhmä on kerännyt havaintoja ja kokemuksia etätöiskentelystä. Monelle työtapa on jo tuttua, mutta paljon on jäseniä, joille se on täysin uutta.

- Kyllä liki kaikissa työtehtävissä löytyy osioita, joita voisi tehdä etänä, pääluottamusmies **Jaakko Levä** summaa.

Kun nykyiset säännökset rajaavat kategorisesti osan työpisteistä pois, tulisi tähän jatkossa saada muutos.

- Lähiesimies on tässä se avainpelaaja. Hänhän se osaa määrittää, milloin etätöitä olisivat mahdollisia, mitä tulee tehdä ja tarkastaa saavutetun tuloksen. Nyt tämä ei ole kaikissa työpisteissä mahdollista.

Levän mukaan luottamusmiesryhmä onkin keskustellut etätöimahdollisuuksien lavenemisesta tulevaisuudessa.

- Etätöitä ja paikkariippumaton työskentely ovat tulevaisuutta.

Korona-ajan muonitusta väistöiloissa

Teksti: Matti Vihurila Kuvat: Sirpa Närhi ja Veera Savelius

Immolan vanha ruokala edustaa 1930-luvun funktistyyliä. Sisäilmaongelmien ja henkilöstön sairauspoissaolojen johdosta se laitettiin käyttökieltoon helmikuussa 2017. Ennen väistöilojen valmistumista Immolan ruoanvalmistus hoidettiin noin 40 km:n päässä Jukajärven ampuma-alueen keittiössä.

Rea Ikonen ja Katri Mäkinen ovat työskennelleet tilapäisissä väistötiloissa runsaat kolme vuotta. Molemmat odottavat kovasti uuden ruokalarakennuksen valmistumista.

Päälystöliitto mielletään sotilaiden ja erityisesti opistouseerien edunvalvontajärjestöksi, mutta liiton jäsenkuntaan kuuluu henkilöitä lähes kaikista Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen henkilöstöryhmistä: upseereita, aliupseereita, raja- ja merivartiota sekä siviilityöntekijöitä, kuten Immatran Immolassa suurtalousohjelmissa työskentelevät **Rea Ikonen** ja **Katri Mäkinen**.

- Rajalle töihin tullessamme päätimme liittyä Päälystöliiton jäseniksi eikä valintaa ole tarvinnut katua – olemme olleet tyytyväisiä liiton toimintaan, Rea ja Katri vakuuttavat. Molemmat aloittivat työt Immolassa ruokahuollossa viitisen vuotta sitten. 11-henkinen työyhteisö huolehtii tällä hetkellä Erikoisrajajääkärikomppanian noin 120 varusmiehen sekä Raja- ja merivartiokoulun kurssilaisten ja kadettien muonituksesta neljä kertaa vuorokaudessa: aamupala, lounas, päivällinen ja iltapala.

- Viikonloppuisin emme yleensä työskentele, mutta nyt pandemian aikana muonitettavat ovat olleet tavanomaista enemmän paikalla.

Tilapäisissä väistötiloissa jo neljättä vuotta

Koronapandemian ohella Rean ja Katrin työyhteisöä ovat jo pitkään kuormittaneet sisäilmaongelmat kuten niin monia muitakin Immolassa työskenteleviä. Vanha ruokala laitettiin käyttökieltoon helmikuussa 2017, ja siitä alkaen on toimittu väistötiloissa. Alkuvaiheessa ruoka valmistettiin Jukajärven ampuma-alueen keittiössä, noin 40 kilometrin päässä, ja kuljetettiin tarjoiltavaksi Immolassa Upseerikerholle. Myöhemmin ruoanvalmistus siirtyi Immolassa parakeisista rakennettuun valmistuskeittiöön ja varastot kontteihin. Nyt korona-aikana ruokat pakataan, ja ruokailijat nauttivat ne omista yksiköissään.

- Tämän piti olla vain tilapäistä, mutta nyt olemme olleet väistötiloissa yli kolme vuotta. Haastetta työskentelyyn tuo mm. ruokien tarjoilu vieminen lastauslaiturin kautta Upseerikerhon saliin ja sama toisinpäin tiskettä palautettaessa: kynnyksiä ja kapeita oviaukkoja riittää, ja lastauslaiturilla on talvella kylmää ja kesällä kuumaa, Rea ja Katri kuvaavat työskentelyolosuhteitaan.

Toiveissa uusi ruokala

Vanha ruokala on Museoviraston suojelukohde, eikä sitä saa purkaa. Alkuvaiheessa suunnitelmassa oli sen kunnostaminen takaisin alkuperäiseen käyttöön, mutta siitä on nyt luovuttu. Tilalle on luvattu uudisrakennus, jonka määrä valmistua vuoden 2021 lopulla. Uudisrakennuksen investointikustannukset lankeavat Rajavartiolaitoksen maksettavaksi korotettuina vuokrina.

- Toivomme kovasti, että pääsimme eroon näistä väistötiloista mahdollisimman pian ja takaisin normaaliin arkeen palvelemaan kaikkia Immolassa työskenteleviä. Väistötiloissa toimittaessa henkilökunnalla ei ole ollut mahdollisuutta työpaikkaruokailuun.

Rea ja Katri osallistuvat myös ampuma- ja sotaharjoitusten muonitukseen Jukajärven ampuma-alueella. Alueella on hyvät ruoanvalmistus- ja ruokailutilat. Harjoitukset ovat pituudeltaan 5 – 10 vuorokautta ja niitä on vuosittain 1 – 2.

Miten valmistautua kriisinhallintapalveluksen päättymiseen ja kotiinpaluuseen?

Teksti: Matti Vihurila Kuva: Puolustusvirat

*Tässä kriisinhallintapalvelusta käsittelevän juttusarjan viimeisessä osassa kriisinhallinta-asioiden sosiaalikuraattori **Dina Varjamo** neuvoo, miten niin kotiinpalaajan kuin kotiväen tulisi valmistautua perheen normaaliin arkeen paluussa.*

- Valmistautuminen kotiinpaluuseen on jopa tärkeämpää kuin valmistautuminen varsinaiseen kriisinhallintapalvelukseen. Paluu arkeen on tavallista nopeampaa, kun rauhanturvaaja ja kotiväki keskustelevat keskenään avoimesti erilaisista tunteista, mahdollisista haasteista, odotuksista ja toiveista kotiutumiseen liittyen. Siirtyminen kriisinhallintapalveluksen viimeiseen vaiheeseen vaatii kaikilta osapuolilta kärsivällisyyttä, ymmärrystä ja armollisuutta niin itseään kuin toisiakin kohtaan, Dina painottaa.

Rauhanturvaajan luopumisprosessi

Valmistautuminen tarkoittaa tietenkin käytännön asioiden miettimistä, mutta myös henkistä valmistautumista – rauhanturvaaja käy läpi tietynlaisen luopumisprosessin. Kriisinhallintapalvelus kokemuksena on voinut olla niin hedelmällinen ja antoisa, että palvelusaikana kotina toimineen leirin ja läheisiksi työtovereiksi ja ystäviksi muodostuneiden palvelustovereiden hyvästeleminen voi tuntua haikkealta. Kotimaassa edessä ovat arki ja siihen kuuluvat asiat kuten perhe, työ, harrastukset ja ystävät. Arkeen palaaminen ja arjen normalisoiminen ottaa oman aikansa.

- Muutaman päivän kotiuttamisjakso kannattaa pyhittää rauhoittumiseen, lepoon, arjen rutiinien mieleen palauttamiseen, ajanviettoon yhdessä läheisten kanssa ja katseen suuntaamiseen tulevaisuutta kohti.

Osapuolet ovat kasvaneet ihmisinä

Kriisinhallintapalveluksessa vietetty aika vaikuttaa sekä rauhanturvaajaan itseensä että kotijoukkoihin ja kasvattaa osapuolia ihmisinä. Jos palaajan tai kotimaan arkea pyörittäneen puolison persoonallisuus vai-

uttaa jotenkin muuttuneelta, useimmiten on kyse uusien elämäkokemusten ja menestyksellisesti selvitettyjen haasteiden synnyttämistä muutoksista, jotka ovat normaaleja ja ihmisen minuuteen myönteisesti vaikuttavia asioita.

- Perheellisten osalta on täysin normaalia, että kotimaassa arkea pyörittänyt puoliso odottaa palanneen rauhanturvaajan ottavan vastuuta ja isompaa roolia arjen pyörittämisessä. Toisaalta puoliso saattaa hetkellisesti myös kokea omien, toimivien rutiiniansa menevän harmittavalla tavalla sekaisin, vaikka olisikin iloinen läheisen kotiinpaluusta. Myös tällaisissa tilanteissa keskusteleminen on tärkeää ja on hyvä muistaa, ettei kukaan pysty lukemaan ajatuksia - puhumalla kannattaa varmistaa toisen tietävän omaa mieltään askarruttavista tai pohdituttavista asioista.

Rauhanturvaaja käsittelee kokemuksiaan ensin omassa mielessään

On myös normaalia, että kotiin palaaja haluaa ensin käsitellä kriisinhallintapalveluksen aikaisia kokemuksia omassa mielessään, ennen kuin haluaa puhua niistä muille ihmisille. - Toisaalta se, että rauhantur-

Ulkopuolista ohjausta ja neuvontaa voi hakea

- Puolustusvoimien kriisinhallinta-asioiden sosiaalikuraattorilta, **0299 441 275**
- kenttärovastilta, **0299 441 271** (Porin prikaati),
- Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) psykiatrian konsultaatiopoliklinikalta, **09 4717 3511** (rauhanturvaajille räätälöity palvelu)
- Suomen Rauhanturvaajaliiton vertaistukipuhelimesta, **020 769 8111**.

vaaja ei puhu operaatiota koskevista asioista, voi liittyä operaatioturvallisuuteen ja takaa myös toimialueelle jääneiden turvallisuuden. Rauhanturvaaja osaa oman koulutuksensa avulla arvioida, mitä asioita ja kokemuksia on mahdollista jakaa läheisten kanssa.

Rauhanturvaajien keskinäisellä verkostoitumisella on tärkeä tehtävä, jotta jokaisella on halutessaan mahdollisuus palata vielä palveluksen aikaisiin tapahtumiin samaa kieltä puhuvien ja jaetun kokemuksen omaavien palvelustoverien kanssa.

- Kotiväen on hyvä ymmärtää verkostoitumisen tärkeys ja hyväksyä yhteydenpidon jatkuminen osana sujuvaa kotiutumista. Onnistunut kotiutuminen on kaikkien edun mukaista ja synnyttää yhteistä, kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Matalan kynnyksen apua ja tukea on tarjolla

Suurin osa rauhanturvaajista kotiutuu kriisinhallintaoperaatiosta ilman erityisiä vaikeuksia tai haasteita. Toisilla arkeen sopeutuminen voi viedä pidemmän aikaa.

- Jos rauhanturvaaja itse tai läheinen huomaa vielä muutaman viikon jälkeenkin, että rauhanturvaajan ajatukset ovat yhä toimialueella, arki kotimaassa ei suju toivotulla tavalla ja/tai rauhanturvaaja kärsii pitkittyneistä stressioireista, kannattaa hakea apua ja tukea matalalla kynnyksellä. Usein keskusteleminen yhdessä palvelustoverien kanssa auttaa, mutta toisille ammattiauttajan kanssa asioiden läpikäyminen tuntuu huojentavalta, Dina Varjamo kannustaa.

Kriisinhallinta-tehtävien pidentettyyn kotiutumisjaksoon tilapäinen muutos

Teksti: Marko Jalkanen

Kriisinhallintatehtävien palvelusvapaat keskeytettiin maaliskuussa koronapandemian vuoksi. Henkilöstöltä tuli huolestuneita yhteydenottoja, korvataanko heille pitämättömiä palvelusvapaata kotiutusjakson yhteydessä. Puolustusministeriö on ohjeistanut kotiutusjakson enimmäispituudeksi 22 vuorokautta. Huolta asiasta oli etenkin vuoden palvelussuhteessa olevilla, joilta saattaisi jäädä pitämättä kaikki palvelusvapaat viimeisen kuuden kuukauden aikana. Normitettu enimmäispituus leikkaisi huomattavan osan pitämättömistä palvelusvapaista pois.

Päälystöliitto teki esityksen, jotta näissä poikkeavissa olosuhteissa kriisinhallintahenkilöstölle voitaisiin pitämättömät palvelusvapaat kompensoida täytenä. Puolustusministeriö päättikin, että kotiutusjakson enimmäispituus voi ylittää 22 vuorokautta siten, että henkilöstölle lisätään pidentettyyn kotiutusjaksoon kaikki pitämättä jääneet palvelusvapaat täysimääräisesti. Muutos on voimassa toistaiseksi ja enintään 31.12.2020 asti. Tarvittaessa soveltamisen jatkamisesta määrääjän jälkeen päätetään erikseen. Päätöstä voidaan pitää hyvänä liennytyksenä entistä raskaampaan kriisinhallintapalvelukseen, jolloin palvelusvapaiden käyttöön ei ole mahdollisuutta ja henkilöstön edellisestä Suomessa vietetystä palvelusvapaasta saattaa kuluu tavanomaisista huomattavasti pidempi aika.

Nyt kesäkuussa palvelusvapaiden pitäminen on taas tietyillä rajoituksilla mahdollista etenkin niille, jotka ovat olleet operaatioalueella pitkään tai joilla on painavia tai pakottavia henkilökohtaisia syitä kotimaassa käynnille. Vapaata pyritään antamaan kaksi viikkoa. Palvelusvapaan ajan henkilö on kotona karanteenin kaltaisissa oloissa kuten muutkin ulkomailta Suomeen saapuvat.

Miten etätyös-kentely vaikuttaa verotukseesi?

Jossain vaiheessa kuluva vuotta kannattaa tarkastella omia vähennyksiään verotukseen liittyen. Mikäli paineita pidätysprosentin muutokselle kesken vuoden ei ole, niin ainakin kannattaa laittaa tehdyt etätyöjaksot muistiin ensi vuotta varten.

Muutoksia saattaa tulla muutamissa yleisimmissä veroilmoitukseen kirjattavissa vähennyksissä. Näistä yleisin lienee asunon ja työpaikan väliset matkat. Mikäli työmatkat on normaalisti tehty julkisilla ja nyt etätyötä kertyy kuukausia, saattaa työmatkavähennysten omavastuuraja 750 euroa jäädä ylittymättä. Toukokuussahan hallitus suositteli jatkamaan etätyötä edelleen, joten päiviä saattaa kertyä huomattava määrä. Hallitus tarkastelee suosituksen jatkoa loppukesästä.

Toinen etätyötä tekevää koskeva vähennys on työhuonevähennys. Tässäkin kannattaa seurata toteutuneiden etäpäivien määrää, millä on vaikutusta vähennykseen. Mikäli vuoden aikana tehdyistä työpäivistä yli puolet on etäpäiviä, on vähennyksen suuruus 900 euroa, muutoin 450 euroa.

Ennenaikainen riemu aikaisemmin hyödyntämättä jääneestä vähennyksestä saattaa olla kuitenkin lyhyt. Jokaiselle palkansajalle tehdään verottajan puolesta 750 euron tulonhankkimisvähennys. Mikäli muita tulonhankkimiseen liittyviä vähennyksiä ei kerry vuoden aikana, ei 450 euron työhuonevähennys ylitä tuota omavastuuosuutta. Tulonhankkimisvähennyksiin kuuluvia menoja ovat myös työvälineistä ja tietoliikenneyhteyksistä muodostuvat kustannukset - tietokone ja nettiyhteys tyypillisimpinä esimerkkeinä. Moni ei pääse tätäkään hyödyntämään, sillä virastojen etätyöläinen käyttää työkonettaan ja matkapuhelimenla jaettavaa nettiyhteyttä. Mikäli näin ei ole, voi nettiyhteyden kustannuksia kirjata myös vähennyksiin. Määrään vaikuttaa se, hyödynnetäänkö yhteyttä myös muuhun kuin työntekoon ja etäkuukausien määrä.

Akava

Akavan puheenjohtaja-vaalit siirtyivät

Toukokuulle suunniteltu Akavan liittokokous jouduttiin siirtämään elokuulle. Liittokokous on Akavan ylintä päätösvaltaa käyttävä elin. Näissä kokouksissa kaikki Akavan jäsenjärjestöt, mukaan lukien Päälystöliitto, ovat edustettuina jäsenmääriensä mukaisessa suhteessa.

Tämänkertaiseen liittokokoukseen kohdistuu normaalia suurempi mielenkiinto, sillä sen asialistalla on puheenjohtajavaali. Istuva puheenjohtaja **Sture Fjäder** oli jo aiemmin ilmoittanut kiinnostuksensa jatkaa tehtävässä. Huhtikuussa Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut (YKA) asettivat ehdokaslistalle palvelujohtajansa **Maria Teikarin**. Päälystöliiton hallitus tekee valintansa kesän aikana siitä, kenen ehdokkaan takana liitto seisoo lopullisen ehdokasasettelun ratkettua.

NOA: hyvät käytänteet säilytettävä

Pohjoismaisten upseerijärjestöjen puheenjohtajat kokoontuivat toukokuussa ajan hengen mukaisesti etänä. Katsauksessa jäsenjärjestöt kertoivat koronan vaikutuksista toimintaansa. Samalla kuultiin kunkin maan keskeisimmät edunvalvontautiset.

- Yhteisenä tekijänä on ollut viranomaistuki muille viranomaisille. Samoin etätyön teettäminen on otettu laajasti käyttöön, puheenjohtaja **Jyrki Lukkarinen** tiivistää havainnot.

Lukkarinen nostaa keskusteluista esiin Ruotsin, jossa järjestöt ovat yhdessä työnantajaosapuolen kanssa valmistelleet henkilöstölle ohjeita ja vastauksia koronasta johtuvissa palvelussuhteinehtoihin liittyvissä kysymyksissä.

- Kaikissa NOAn katsauksissa nousi esiin etätöiden ja verkkokokousten hyvät puolet. Yhteinen tahtotila on säilyttää nämä käytänteet jatkossakin.

Muissa Pohjoismaissa henkilöstön ulosvirtaus on noussut huolestuttavalle tasolle. Pahimmallaan se on ollut liki 40 prosenttia uran alkuvaiheessa.

- Tästä keskustellaan syksyn aikana lisää. Tuomme esiin oman näkemyksemme siirtämisestä.

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Jukka Juusti jatkaa puolustusministeriön kansliapäällikönä

Valtioneuvosto on päättänyt jatkaa Juustin nimitystä vuodelle. Valtiohallinnon ylimmät virkamiehet valitaan pääsääntöisesti viiden vuoden määräajaksi. Juusti valittiin alun perin kaudeksi 2016 - 2020. Valtion virkamieslaki mahdollistaa kyseisen määräajan jatkamisen enintään yhdellä vuodelle, mikäli siihen on viraston toimintaan liittyvä perusteltu syy.

Juustin osalta keskeisenä perusteena on HX-hävittäjähankkeen tilanne. Vuonna 2021 viimeistellään arviot suorituskyvystä ja tarjousista sekä valmistellaan hankinta valtioneuvoston päätettäväksi.

Urheilujohtajan lyhyet

Teksti ja kuva: Mika Räisänen

Liikuntasetelietu viikkoliikunnan toteuttamiseksi poistui satelliiteilta

Tällä palstalla kirjoitin lehdessä 2/19, kuinka satelliittien henkilöstöä tuetaan liikuntaseteleillä korvaamaan puuttuvia liikuntapaikkoja viikkoliikunnan toteuttamiseksi. Sellaisia, joita yleensä on vastikkeetta tarjolla varuskunnissa, kuten esim. liikuntahalli eri mahdollisuuksineen, kuntosali ja uimahalli. Nyt on valittu todettava, että tuo kädenojennus vedettiin pois, ainakin joidenkin satelliittien osalta. Perusteena käytettiin PVOHJEK PUOLUSTUSVOIMIEN TYÖHYVINVOINTITOIMINTA (HO290) normia, jonka kohdassa 4.2. kerrotaan ”Työhyvinvoinnin ylläpitoon kuuluviin työyhteisön virkistys- ja liikuntatilaisuuksiin voidaan käyttää PESUUNNOS:n määräyksen (HM451) mukaisesti vuosittain enintään 100 euroa/henkilö”. Yleensä tuo summa kohden netaan koko hallintoyksikön henkilöstölle palvelusetelienä (esim. TYKY +) sekä työpisteen työhyvinvointipahtumien tukemiseen.

Eihän liikuntasetelietuki toki ole ainut mahdollisuus toteuttaa viikkoliikuntaa, ja sitä voi toteuttaa myös vastikkeetta. Mutta juuri monipuolisuus oli liikuntasetelien etu. Kukin käyttäjä voi valita mieleisensä liikuntapaikan ja -lajin. Eräessä maavoimien hallintoyksikössä tilalle innovoitiin subventoitu uimahallikerta (20 krt/vuosi) sekä mahdollisuus käyttää läheistä (n. 20 min ajomatka), toisen ministeriön alaisen yksikön kuntosalia vastikkeetta. Matkat ja henkilökohtaisen huollon kun laskee, niin puolet kahden tunnin viikkoliikuntaoikeudesta on jo kulutettu. Olen kuullut sanottavan, että kunto kohoaa nukkuessa, mutta että autolla ajamisessa? Kirjoitukseni viimeisessä kappaleessa oli virke ”Kuitenkin oli tukimuoto mikä tahansa, tärkeintä on, että mahdollistetaan tuettu liikkumismahdollisuus”. Ihan tätä en tarkoittanut, tuskin tarkoitettiin tuossa mainitsemassani työhyvinvointinormissakaan. Nähtäväksi jää säästettiinkö väärässä paikassa?

Viikkoliikunta alkaa työpisteeltä ja päättyy työpisteelle. Siirtyminen osoitettuun liikuntapaikkaan kulluttaa viikoittaista viikkoliikunta-oikeutta.

Pääesikunnan Koulutusosaston ilmoitus (AQ7477) aiheuttaa muutoksia liiton mestaruuskilpailuihin

Sotilaiden SM-kilpailujen sääntöjä päivitetään kesäkuussa. Ammunnan sotilaiden SM-kilpailujen lajivalikoima supistuu, 50 metrin lajit (pistooli ja kivääri) jäävät pois kuten myös naisten urheilupistooliammunta. Liittojen mestaruuskilpailuja ei enää järjestetä sotilas-SM-kilpailujen yhteydessä. Evp-sotilaat voivat kuitenkin osallistua kilpailuihin ulkopuolisina kilpailijoina, ja heidän tuloksensa ilmoitetaan tulosluettelossa. Päälystöliiton hallituksen päätöksellä ammunnan ja suunnistuksen tuloksista poimitaan liiton jäsenet (ml. evp) ja tuloksista muodostetaan liiton mestaruuskilpailujen tulokset urheilujohtajan toimesta. Liiton yleismestaruutta ei tänä vuonna jaeta, koska hiihtomestaruuskilpailut jouduttiin peruamaan.

Ammunnan (15.–17.9.) ja suunnistuksen (22.–24.9.) sotilas-SM-kilpailut pidetään

suunnitellusti ennallaan. Tilannetta seurataan ja mahdollisista muutoksista ilmoitetaan eri asiakirjalla. Ammunnan sotilaiden SM-kilpailujen toimeenpanokäskeä on ilmestynyt. Käsky löytyy asiakirjatunnisteella MP28048 sekä liiton internetsivuilta. Ilmoitautumisen määräaika ampumamestaruuskilpailuihin on 4.9.

Ammattisotilaiden perustaitoa arvioiva ammunta (AQ7969)

Pääesikunnan koulutusosaston valmistelma ammattisotilaan perustaitoa arvioiva ammunta on hyväksytty maavoimien ampu- ja maahjelmistoon (RK-ammunta 12, HI985). Ammunta toteutetaan taisteluvälineiden avulla useasta eri ampu-asennosta ampu- ja maahjelmistoon (RK-ammunta 12, HI985). Ammunta toteutetaan taisteluvälineiden avulla useasta eri ampu- ja maahjelmistoon (RK-ammunta 12, HI985). Ammunta toteutetaan taisteluvälineiden avulla useasta eri ampu- ja maahjelmistoon (RK-ammunta 12, HI985). Ammunta toteutetaan taisteluvälineiden avulla useasta eri ampu- ja maahjelmistoon (RK-ammunta 12, HI985). Ammunta toteutetaan taisteluvälineiden avulla useasta eri ampu- ja maahjelmistoon (RK-ammunta 12, HI985).

Varkauden kesäpäivät on peruttu

Valitetusti koronatilanteen takia olemme hallituksena joutuneet tekemään historiallisen päätöksen, ettei perinteisiä Kesäpäiviä järjestetä tänä vuonna. Toivottavasti tämä pandemia loppuu pian ja me kaikki pääsemme jatkamaan omaa elämäämme ilman rajoituksia. Yritämme järjestää myöhemmin syksyllä jäsentapahtuman, josta on tiedot alla.

Tervetuloa jäsenmatkalle Tallinnaan 25.–27.10.

Matkalla pidetään hallituksen seminaari, johon osallistuvat hallituksen jäsenet ja erikseen kutsutut paikallistoimijat. Muut osallistujat voivat suunnitella sille ajalle oman ohjelmansa.

Lähtö on su 25.10. klo 18.30 Silja Europalla Helsingistä Länsisataman 1-terminaalista. Kokoontuminen Länsiterminaliin klo 17.30 mennessä ja mihinnouskorttien jako, laivalla majoittuminen kahden hengen B-hytteihin. Menomatalla laivalla ei ole yhteistä ohjelmaa. Aamiaisen jälkeen klo 9 siirtyminen kävelen Tallink Spa & Conferece hotelliin sataman toiseen laitaan. Hallituksen seminaari ma 26.10. on hotellilla klo 10 – 14. Huoneet saa virallisesti klo 15 alkaen, joten koko porukka voi säilyttää matkatavaroita kokoustilassa. Mahdollisuus lounaaseen on hotellilla klo 14.15. Yhteistä ohjelmaa ei tämän päivän aikana ole.

Tiistaina 27.10. aamiaisen jälkeen klo 9 lähdemme kootusti bussilla (huoneet luovutettu ja matkatavarat mukana) lentosataman Merimuseoon. Museossa on opastettu kierros, jonka jälkeen on vielä mahdollisuus omatoimiseen tutustumiseen. Matka jatkuu klo 12 bussilla satamaan ja Tallink Megastar lähtee klo 13.30 kohti Helsinkiä. Kokoonnumme klo 13 laivan Delight Buffetiin yhteiselle lounaalle. Saavumme Helsinkiin klo 15.30 ja sen jälkeen suuntaamme kotimatkalle.

Jäsenhintaa tähän kokonaisuuteen on 120 euroa/hlö, ei sisällä 26.10. lounasta. Mikäli haluat osallistua yhteiselle buffet-lounaalle hotellilla, hinta on 21 euroa/hlö.

Ilmoittautumiset 23.9. mennessä Pertille, pertti.heikkila@pp1.inet.fi tai puh 040 702 3933 ja samalla maksu yhdistyksen tilille nro FI90 4456 0010 2343 19.

VETERAANIT TARVITSEVAT TUKEA YKSINÄISYYTEEN JA APUAMME LÄÄKEKULUIHIN.

LAHJOITA 10€ tekstiviestillä:
VETERAANIT numeron 16499

tai LAHJOITA haluamasi summa tästä:

Kiitos,

KUN ARVOSTAT.

Turvallisuuskomitea on kokonaisturvallisuuteen liittyvä ennakoivan varautumisen pysyvä ja laajapohjainen yhteistoimintaelin, jonka tehtävänä on avustaa valtioneuvostoa ja ministeriöitä. Tästä johtuen komitean toiminta yksittäiselle kansalaiselle saattaa olla vierasta. Tietoa viedään eteenpäin viranomaisten toimesta.

- Tuemme valtioneuvoston viestintää ja erilaisia kampanjoita, joissa tehdään selkoa suomalaisesta kokonaisturvallisuuden mallista ja varautumisen tarpeellisuudesta, komitean pääsihteeri, sotatieteiden tohtori, eversti **Vesa Valtonen** avaa tehtäväjakoa. Osa komitean työn tuloksista on suunnattu myös yksittäisille kansalaisille, sillä jokainen meistä on yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaisesti turvallisuustoimija. Tämä konkretisoituu esimerkiksi vastikään tasavallan presidentin ja pääministerin käynnistämässä #Suomi toimii -kampanjassa, jossa kannustetaan viestimään jokaisen yksilön ja yhteisön toiminnasta yhteiskuntamme kriisinkestokyvyn parantamiseksi. Turvallisuuskomitea tukee kampanjaa.

- Olemme myös laatineet kotitalouksille suunnatun *Kodin kyberoppaan*, joka on ladattavissa verkkosivuiltamme, Valtonen vinkkaa.

Pitkän aikavälin toimintaa

Turvallisuuskomitean kokoonpano kattaa kaikki hallinnonalat ja keskeisimmät viranomaiset. Kokonaisturvallisuusmallin mukaisesti myös elinkeinoelämä ja järjestöt ovat osa kokonaisuutta. Toiminnan aikajänne on ennakoivassa varautumisessa ja suomalaisen varautumisjärjestelmän asioissa pitkällä aikavälillä.

Komitean toimintaa ei pidä sekoittaa poikkeusolojen yhteydessä perustettuun COVID19-koordinaatioryhmään, josta mediasa käytettiin nimeä Nyrkki.

- Käydyssä keskustelussa tarkoitettiin pitkälti operatiivisen toiminnan koordinaation tukemista. Se on aina toimivaltaisen viranomaisen toimeenpanemaa ja valtioneuvoston kanslian yhteensovittamaa.

Komitean työn tulokset toimeenpanee aina toimivaltainen viranomaisministeriönsä ohjauksessa. Joissakin pitkäkestoisissa varautumiskysymyksissä, esimerkiksi kriittisen infrastruktuurin osalta, Turvallisuuskomitea on laatinut selvityksiä ja antanut suosituksia toimintaan.

- Näin on toimittu esimerkiksi kuntien suuntaan vesihuollon varautumisessa.

Oppia löytyy aina

Oikeusministeriössä on ryhdytty vahvistamaan tietoperustaa valmiuslain ajantasaistamista varten jo viime vaalikaudella käynnistyneellä selvityksellä. Turvallisuus-

Turvallisuuskomitea - osaamista valmiudesta kokonaisturvallisuuteen

Teksti ja kuva: Juha Susi

komitea on tässäkin työssä mukana esiselvitystyön kautta.

- Nyt toteutettu poikkeusolojen toteaminen ja valmiuslain toimivaltuuksien käyttöönotto on tuottanut kokonaan uuden käyttötapauksen, jonka analysointi ottaa aikansa. Se varmasti tuo uutta näkökulmaa mahdolliseen valmiuslain ajantasaistamiseen, josta vastaa oikeusministeriö.

Turvallisuuskomitea antoi maaliskuussa toimeksiannon toimijoilleen koota havaintoja ja kriisistä kerättävistä opeista, myös valmiuslain käyttöönottoon liittyen. Tulokset käsitellään aikanaan yhdessä. Valtonen tunnusti jo muutaman tutun kohdan.

- Oppia löytyy aina, ja tämän poikkeusolon osalta niiden arviointi on ennen aikaista. Mutta samat jo harjoitustoiminnassa löytyneet kipupisteet tuntuvat toistuvan, esimerkiksi tiedon jakaminen tai viestinnässä onnistuminen.

Komitean jäsenistöstä liki puolet on eri ministeriöiden kansliapäälliköitä. Heillä riittää kokoustamista omilla hallinnonaloillaan poikkeusoloissa tarpeeksi.

- Kuukausittaiset kokoukset ovat riittäneet toistaiseksi.

Kokonaisturvallisuus edellyttää laajaa näkemystä

Pitkäjänteinen varautuminen uhkakuvien muuttuessa on järkevää ja hyödyllistä. Valtosen mukaan kaikkien turvallisuustoimijoiden yhteistyö kokonaisturvallisuusmallin mukaisesti on osoittanut toimivuutensa.

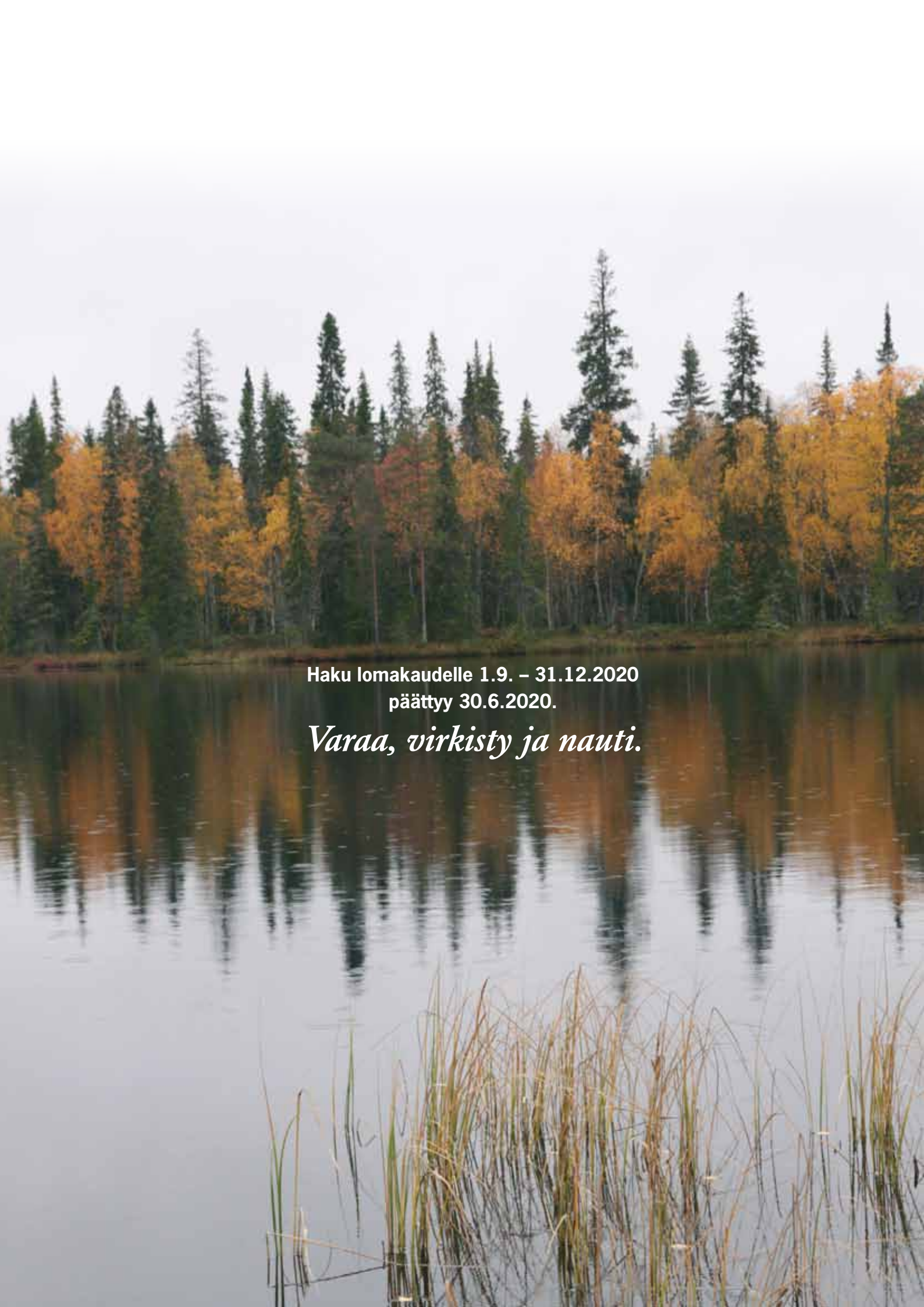
- Suomen panostaminen turvallisuuteen on kannattavaa. Mainittakoon esimerkiksi valmiuslaissa oleva varautumisvelvollisuus, Maanpuolustuskurssit, yleinen asevelvollisuus, huippuluotettavat viranomaiset sekä yritysten ja julkishallinnon yhteistyö. Lisäksi meillä on valtava vapaaehtoisverkko.

Turvallisuuskomitean asetus antaa komitean jäsenille mahdollisuuden täydentää sihteeristöä sivutoimisilla sihteeereillä. Sihteeereiden avulla pyritään tiedonkulun varmentamiseen ja yhteensovittamaan käytännön asioita. Edustettuina ovat lähes kaikki hallinnonalat, ja lisäksi sivutoimisia sihteeereitä tai yhteyshenkilöitä esimerkiksi järjestöistä ja virastoista.

- Tämänpäiväisessä verkkokokouksessa meitä oli 18 toimijaa.

Turvallisuuskomitean pääsihteerillä eversti Vesa Valtosella on selkeä ohje meille kaikille: noudatetaan viranomaisohjeita ja pidetään toisistamme huolta!

Haku lomakaudelle 1.9. – 31.12.2020
päättyy 30.6.2020.

Varaa, virkisty ja nauti.